

Gmina
Żórawina

Gminna Strategia

Rozwiązywania

Problemów Społecznych

na lata 2019 – 2028

Spis treści

SPIS TREŚCI.....	2
I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	4
1. PODSTAWA PRAWNA STRATEGII, ZGODNOŚĆ Z PRAWEM WSPÓLNOTOWYM ORAZ STRATEGIAMI NARODOWYMI I EUROPEJSKIMI	4
2. POWIĄZANIE STRATEGII Z KRAJOWYMI AKTAMI PRAWNYMI	5
2.1 Zgodność z prawem wspólnotowym.....	6
2.2 Zgodność ze strategiami europejskimi.....	6
2.3 Zgodność z dokumentami krajowymi	7
2.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi	9
II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII.....	12
1. PRZEBIEG PROCESU WYPRACOWANIA STRATEGII	12
III. CHARAKTERYSTYKA GMINY	14
1. POŁOŻENIE GEOGRAFICZNE	14
2. HISTORIA.....	14
3. GOSPODARKA GMINY	15
3.1 Przedsiębiorczość	15
4. LUDNOŚĆ GMINY	16
4.1 Demografia	16
4.2 Poziom życia	19
4.3 Mieszkalnictwo.....	19
5. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA GMINY ŻÓRAWINA.....	20
5.1 Oświata	20
5.2 Kultura	22
5.3 Służba zdrowia.....	24
5.4 Pomoc społeczna.....	26
5.5 Bezpieczeństwo publiczne	34
5.6 Rekreacja i sport.....	35
5.7 Organizacje społeczne	36
6. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	37

6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Żórawina na podstawie danych instytucji ..	37
6.2 Problemy i potrzeby społeczne mieszkańców na podstawie Diagnozy problemów społecznych Gminy Żórawina	47
6.3 Analiza SWOT	52
IV PLANOWANIE DZIAŁAŃ	54
1. MISJA I WIZJA GMINY ŻÓRAWINA	54
2. PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ	54
3. CELE I HARMONOGRAM REALIZACJI	58
4. RAMY FINANSOWE STRATEGII	73
5. PROGRAMY	74
V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	75
1. SYSTEM MONITOROWANIA STRATEGII	75
2. EWALUACJA STRATEGII	82
WYKAZ SKRÓTÓW	84
SPIS WYKRESÓW I TABEL	85

I. MERYTORYCZNE UZASADNIENIE OPRACOWANIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Państwo polskie poprzez instytucje realizujące politykę społeczną umożliwia swoim obywatelom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie pokonać samodzielnie, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Stale wzrastający zakres zadań stawianych przed instytucjami pomocy społecznej spowodowany jest zwiększającym się ich ciężarem gatunkowym i stopniem trudności generowanym takimi czynnikami, jak np.: starzenie się społeczeństwa, a co za tym idzie, wzrost kosztów związanych z ochroną zdrowia i rehabilitacją osób starszych i niepełnosprawnych, uzależnieniami oraz wyzwaniem, którym musi podolać współczesna rodzina.

Działania prowadzone przez instytucje pomocy i integracji społecznej opierają się na zasadach programowania, subsydiarności, koncentracji, elastyczności i otwartości. Istotą nowego modelu działania pomocy społecznej, kreującej politykę społeczną – a w jej obszarze strategię rozwiązywania problemów społecznych – jest jej uspołecznienie zarówno w procesie planowania, jak też realizacji.

Każde państwo Członkowskie Unii Europejskiej ma obowiązek prowadzenia w ramach Unii wspólnych działań wspierających, uzupełniających i koordynujących w szeroko pojętej dziedzinie ochrony ludności i rozwoju kapitału ludzkiego. Opracowanie Strategii jest warunkiem pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na realizację projektów dotyczących sfery społecznej zarówno z budżetu państwa, jak też funduszy Unii Europejskiej.

1. Podstawa prawna Strategii, zgodność z prawem wspólnotowym oraz strategiami narodowymi i europejskimi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żórawina tworzona jest z mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2019 poz. 1507 z późn. zm.), która w art. 17 ust. 1 pkt 1 nakłada na Gminy obowiązek „opracowania i realizacji gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.

- diagnozę sytuacji społecznej,
- prognozę zmian w zakresie objętym strategią,

- cele strategiczne projektowanych zmian,
- kierunki niezbędnych działań,
- sposób realizacji Strategii oraz jej ramy finansowe,
- wskaźniki realizacji działań.

2. Powiązanie Strategii z krajowymi aktami prawnymi

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żórawina (GSRPS) jest zgodna z założeniami polityki państwa, a także ustaw kompetencyjnych nakładających na administrację rządową i samorządową określone obowiązki. Działania zawarte w Strategii oparte są na postanowieniach innych krajowych aktów prawnych, a w szczególności:

- Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2019 poz. 1507 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2019 poz. 688 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 13 czerwca 2003 roku o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2019 poz. 217 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2018 poz. 2137 z późn. zm.);
- Ustawy dnia z 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2019 poz. 852 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2019 poz. 1482 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2019 poz. 1172 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. 2018 poz. 2220 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 poz. 1390 z późn. zm.);
- Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2019 poz. 1111 z późn. zm.);
- Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. 2019 poz. 670 z późn. zm.);

- Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. 2018 poz. 1492 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. 2018 poz. 1398 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2017 poz. 180 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 04 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2017 poz. 2092 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 05 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2019 poz. 1390 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2018 poz. 1878 z późn.zm.);
- Ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1373 z późn. zm.);
- Ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2018 poz. 2134);
- Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U z 2019 poz. 473).

2.1 Zgodność z prawem wspólnotowym

Prawo wspólnotowe (*acquis communautaire*) nie ingeruje w systemowe rozwiązania w zakresie pomocy społecznej obowiązujące w państwach członkowskich Unii Europejskiej. Funkcjonuje jednak polityka społeczna Unii koordynująca narodowe polityki społeczne w zakresie koniecznym z punktu widzenia funkcjonowania wspólnoty.

2.2 Zgodność ze strategiami europejskimi

Jednym z wiodących celów Unii Europejskiej jest wyrównywanie poziomu rozwoju krajów i regionów. Polska uczestniczy w polityce społeczno-gospodarczej Unii, co oznacza między innymi korzystanie z funduszy unijnych. W obszarze polityki społecznej jest to Europejski Fundusz Społeczny (Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 1304/2013), który jest głównym instrumentem wspierającym działania podejmowane w ramach:

Strategii na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020

Strategia ta obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.

EFS jest głównym instrumentem wspierającym polityki i zadania priorytetowe, których celem jest osiągnięcie postępów w kierunku pełnego zatrudnienia, poprawy jakości i wydajności pracy, zwiększenie mobilności geograficznej i zawodowej pracowników w Unii. Poprawa systemów kształcenia i szkolenia, propagowanie włączenia społecznego oraz zapobieganie i zwalczanie ubóstwa. Fundusz ten przyczynia się tym samym do spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej.

Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.

2.3 Zgodność z dokumentami krajowymi

Zapisy zwarte w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żórawina są zgodne z następującymi dokumentami strategicznymi:

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030, której celem głównym jest poprawa jakości życia Polaków.

Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020, która za jeden z celów stawia rozwój kapitału ludzkiego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie, która jako strategiczny cel polityki regionalnej wskazuje efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej, w którym określono kluczowe kierunki rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych w Polsce.

Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji.

Celem głównym programu jest trwale zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym o 1,5 mln osób oraz wzrost spójności społecznej.

W programie wyróżniono pięć celów operacyjnych:

1. Usługi dla aktywności i profilaktyki – ograniczenie wykluczenia dzieci i młodzieży. *Zapewnienie rodzinom z dziećmi dostępu do wysokiej jakości usług społecznych, który zwiększy szanse na aktywizację rodziców oraz umożliwi kompleksową profilaktykę zapobiegającą ubóstwu.*
2. Gwarancje dla przyszłości młodzieży – stworzenie szansy dla młodzieży wejścia na rynek pracy i tworzenia rodzin. *Stworzenie spójnego systemu działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych umożliwiającego młodzieży przygotowanie do wejścia na rynek pracy, zdobycie niezbędnych kompetencji oraz umiejętności ułatwiających włączenie społeczne, aktywność zawodową i rozwój rodziny.*
3. Aktywna osoba, zintegrowana rodzina, odpowiedzialne lokalne środowisko. *Rozwój systemu aktywnej integracji, działającego na rzecz aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym osób, rodzin i środowisk zagrożonych wykluczeniem, umożliwiając łączenie ról społecznych zawodowych i rodzinnych oraz zwiększenie roli społeczności lokalnej opartych o zasadę partnerstwa publiczno-społecznego .*
4. Zapobieganie niepewności mieszkaniowej. *Zapewnienie dostępu do niedrogich mieszkań na wynajem umożliwiających stabilność rodzin i aktywizację zawodową*

rodzin oraz zapobieganie utracie mieszkania i bezdomności powodującej wykluczenie społeczne.

5. Seniorzy – bezpieczni, aktywni i potrzebni. *Zapewnienie osobom starszym, niepełnosprawnym, zależnym przyjaznych form opieki i form aktywnego spędzania czasu oraz aktywnego włączania się osób starszych w życie publiczne i zawodowe.*

Narodowy Program Zdrowia na lata 2016 – 2020 – działania przedstawione w Strategii są zgodne z założeniami zawartymi w w/w Programie, celem strategicznym Programu jest wydłużenie życia, poprawa zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności oraz zmniejszenie nierówności społecznych w zdrowiu. Cel strategiczny można osiągnąć dzięki realizacji celów operacyjnych. W NPZ są one ukierunkowane na zmniejszenie narażenia społeczeństwa na największe zagrożenia dla zdrowia. W katalogu zadań niezbędnych do realizacji tych celów znajdują się działania konieczne do poprawy stanu zdrowia i jakości życia zarówno całego społeczeństwa, jak i szczególnie zagrożonych grup. Cele operacyjne programu:

1. *Poprawa sposobu żywienia, stanu odżywienia oraz aktywności fizycznej społeczeństwa.*
2. *Profilaktyka i rozwiązywanie problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, uzależnieniami behawioralnymi i innymi zachowaniami ryzykownymi.*
3. *Profilaktyka problemów zdrowia psychicznego i poprawa dobrostanu psychicznego społeczeństwa.*
4. *Ograniczenie ryzyka zdrowotnego wynikającego z zagrożeń fizycznych, chemicznych i biologicznych w środowisku zewnętrznym, miejscu pracy, zamieszkania, rekreacji oraz nauki.*
5. *Promocja zdrowego i aktywnego starzenia się.*
6. *Poprawa zdrowia prokreacyjnego.*

2.4 Zgodność z regionalnymi i wojewódzkimi dokumentami strategicznymi

Zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Żórawina na lata 2015-2020

W dokumencie wyróżniono następujące cele strategiczne:

1. *Rozwój infrastruktury*
2. *Rozwój przedsiębiorczości i stabilnego rynku pracy.*
3. *Rozwój bezpieczeństwa socjalnego, zdrowotnego i publicznego.*

4. *Podniesienie poziomu edukacji.*
5. *Poprawa funkcjonalności Gminy.*
6. *Rozwój aktywności społeczności lokalnej.*

Zgodność ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Wrocławskim w latach 2016-2025

Cel główny strategii: Zaspokajanie potrzeb społecznych oraz przeciwdziałanie zagrożeniom w stopniu zapewniającym równowagę społeczną i rozwój Powiatu Wrocławskiego, ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz osób, rodzin i grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W Strategii określono sześć celów strategicznych oraz podporządkowano im cele operacyjne:

1. Wspieranie rodzin i rozwój systemu pieczy zastępczej.
  - 1.1 *Zapewnienie pieczy zastępczej dzieciom w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców.*
  - 1.2 *Wspieranie rodzin i rozwój różnych form pieczy zastępczej.*
  - 1.3 *Objęcie pomocą i wsparciem w procesie usamodzielnienia się wychowanków pieczy zastępczej i innych instytucji.*
2. Wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.
  - 2.1 *Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych.*
  - 2.2 *Rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych.*
  - 2.3 *Ochrona i przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.*
3. Ograniczanie zjawiska bezrobocia poprzez odpowiednią politykę rynku pracy w Powiecie Wrocławskim.
  - 3.1 *Skuteczna aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych - rozwój mobilności zawodowej i przestrzennej.*
  - 3.2 *Intensyfikacja działań na rzecz tworzenia nowych miejsc pracy w Powiecie Wrocławskim.*
  - 3.3 *Stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi zasobów ludzkich w kierunkach zgodnych z oczekiwaniami rynku pracy*
  - 3.4 *Integracja społeczna i adaptacja zawodowa osób w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy.*
4. Wspieranie i rozwijanie działań na rzecz rodzin i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej oraz dotkniętych różnymi uzależnieniami.

4.1 Stworzenie sprawnego systemu pomocy pomagającego osobom i rodzinom przezwyciężyć trudności życiowe, których nie są w stanie pokonać samodzielnie.

4.2 Podejmowanie działań mających na celu zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochronę ofiar przemocy.

4.3 Zapobieganie powstawaniu problemów związanych z uzależnieniem.

5. Wsparcie i rozwijanie działań na rzecz osób starszych.

5.1 Kształtowanie i rozwijanie świadomości społecznej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób starszych.

Zgodność z Dolnośląską Strategią Integracji Społecznej na lata 2014 – 2020

Celem głównym DSIS na lata 2014-2020 jest zapewnienie mieszkańcom województwa dolnośląskiego wysokiej jakości życia, dopasowanie usług społecznych do potrzeb mieszkańców, integracja społeczna.

Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Dolnośląskiego 2030

Cele strategiczne ww. strategii rozwoju obejmują:

1. Efektywne wykorzystanie gospodarczego potencjału regionu,
2. Poprawa jakości i dostępności usług publicznych,
3. Wzmocnienie regionalnego kapitału ludzkiego i społecznego,
4. Odpowiedzialne wykorzystanie zasobów i ochrona walorów środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego,
5. Wzmocnienie przestrzennej spójności regionu.

Inne dokumenty strategiczne:

- *Wojewódzki program na rzecz wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudnienia osób niepełnosprawnych*
- *Wieloletni Regionalny Plan Działań na Rzecz Promocji i Upowszechniania Ekonomii Społecznej oraz Rozwoju Sektora Ekonomii Społecznej i jej otoczenia w województwie dolnośląskim (2012-2020)*
- *Strategia Rozwoju Powiatu Wrocławskiego na lata 2012-2020*
- *Powiatowy Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w Powiecie Wrocławskim na lata 2014 – 2020*
- *Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Wrocławskim na lata 2015 -2017*

- *Program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie w Powiecie Wrocławskim na lata 2014- 2020*
- *Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Powiecie Wrocławskim w latach 2016 -2020*

II. PROCES WYPRACOWANIA STRATEGII

Do prac nad wypracowaniem Strategii zaproszeni zostali przedstawiciele instytucji publicznych i organizacji społecznych z terenu Gminy.

1. Przebieg procesu wypracowania Strategii

Proces przygotowania dokumentu składał się z następujących etapów:

- organizacja procesu planowania strategicznego
- diagnoza sytuacji społecznej Gminy
- planowanie działań
- opracowanie dokumentu

Diagnoza sytuacji społecznej w Gminie:

- analiza sytuacji społecznej w Gminie w oparciu o opinie przedstawicieli instytucji administracji samorządowej, organizacji społecznych analizę doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- analiza doświadczeń w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- dotychczasowa współpraca instytucji i organizacji społecznych na rzecz społeczności lokalnej,
- formułowanie wizji rozwoju społecznego Gminy.

Analiza problemów społecznych oraz zasobów społecznych w Gminie:

- identyfikacja i kategoryzacja problemów społecznych w Gminie,
- określenie zasobów społecznych Gminy.

Formułowanie założeń strategii rozwiązywania problemów społecznych w oparciu o zasady rozwoju społecznego:

- formułowanie misji rozwoju społecznego w korelacji z wizją rozwoju Gminy,
- formułowanie celów strategicznych,

- określanie celów oraz kierunków działań w Gminie,
- określanie sposobu zarządzania realizacją strategii,
- ustalenie zasad monitoringu,
- opracowanie procedur ewaluacji.

Bazą do opracowania diagnozy społecznej zawartej w strategii były materiały i analizy statystyczne gromadzone przez instytucje takie, jak: Urząd Gminy Żórawina, baza danych regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego www.stat.gov.pl, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie, ZOZ w Żórawinie, Gminne Centrum Kultury, placówki oświatowe. W oparciu o uzyskane informacje i materiały został przygotowany dokument, który pozwoli na racjonalizację i efektywną realizację lokalnej polityki społecznej oraz wskaże obszary, które w najbliższym czasie powinny stać się przedmiotem szczególnej troski władz samorządowych. Oparcie przygotowania dokumentu strategicznego o proces partycypacji społecznej gwarantuje rzetelną diagnozę oraz wypracowanie adekwatnych do zdiagnozowanych problemów kierunków realizacji strategii. Przedłożony materiał został opracowany w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żórawinie przy merytorycznym wsparciu eksperta zewnętrznego – Agnieszki Wróblewskiej.

III. CHARAKTERYSTYKA GMINY

1. Położenie geograficzne

Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Żórawina w Powiecie Wrocławskim w Województwie Dolnośląskim. Źródło: <https://www.osp.org.pl>

Gmina Żórawina położona jest w Powiecie Wrocławskim, w województwie dolnośląskim 15 km na południe od Wrocławia, około 2 km na wschód przebiega autostrada A4. Sąsiaduje z gminami: od północnego - wschodu z Gminą Święta Katarzyna (powiat wrocławski), od południowego - wschodu z Gminą Domaniów (powiat oławski), od południa z Gminą Borów (powiat strzeliński), od zachodu z Gminą Kobierzyce (powiat wrocławski). Powierzchnia gminy wynosi 120 km². W jej skład wchodzi 26 sołectw: Bratowice-Zagródki, Bogunów, Galowice, Jaksonów, Jarosławice, Karwiany- Komorowice, Krajków, Mędłów, Milejowice, Mnichowice, Nowojowice, Nowy Śleszów, Okrzeszyce - Rynakowice, Polakowice, Przeclawice, Raclawice Małe, Rzeplin - Szukalice, Stary Śleszów, Suchy Dwór, Turów, Wilczków, Wilkowice, Węgry, Brzeście, Marcinkowice, Wojkowice, Żerniki Wielkie, Żórawina.

2. Historia

Nazwa wsi została wymieniona w bulli papieskiej już w XII wieku. W 1274 roku książę wrocławski Henryk IV Probus podarował Żórawinę jako uposażenie Witelonowi razem z tytułem kanonika kapituły katedralnej wrocławskiej. W 1608 roku Żórawina otrzymała prawa miejskie, które nigdy nie zostały wprowadzone w życie. W późniejszych latach była przez

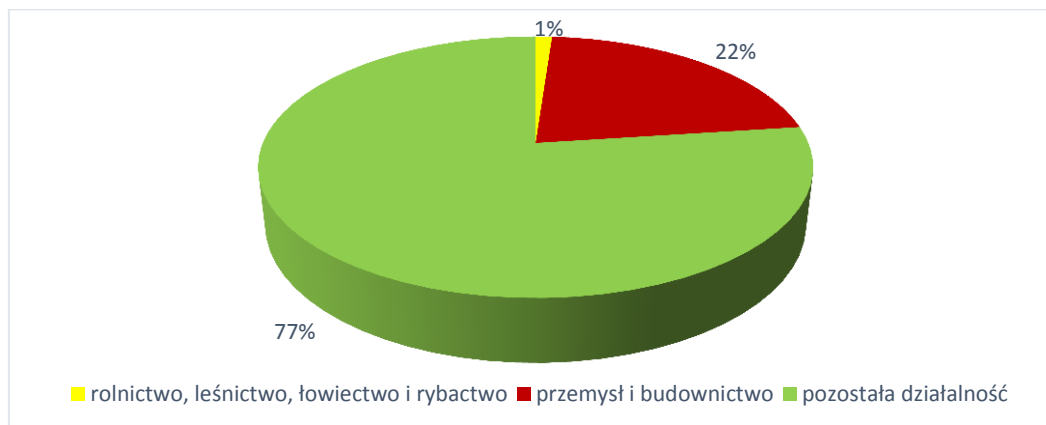
kilka pokoleń własnością rodziny von Röder. W XIX dzięki połączeniu kolejowemu z Wrocławiem nastąpił dynamiczny rozwój miejscowości. W 1876 r. wybrukowano kostką granitową główną drogę, w 1888 r. osiedlił się pierwszy lekarz, od 1897 powstają kolejno: fabryka cygar Karola Normanna, fabryka mebli Augusta Assiga, cukrownia. W 1946 r. miejscowość została włączona do nowo powstałego województwa wrocławskiego na terenie powojennej Polski, a po reformie w 1998 roku należy do województwa dolnośląskiego.

3. Gospodarka Gminy

3.1 Przedsiębiorczość

W 2018 roku na terenie Gminy Żórawina było zarejestrowanych 1491 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON, spośród których 14 należało do sektora publicznego, a 1459 do sektora prywatnego. W ramach wszystkich przedsiębiorstw 77% wykonuje pozostałą działalność gospodarczą, 22% działa w ramach przemysłu i budownictwa, a 1% to rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

Wykres 1. Przedsiębiorstwa z terenu Gminy Żórawina (rok 2018). Podział według rodzajów działalności PKD 2007. Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

W ramach sektora publicznego spośród 14 podmiotów 10 należy do państwowych i samorządowych jednostek prawa budżetowego. Z kolei sektor prywatny, to przede wszystkim osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (1214 jedn.), oraz spółki handlowe (122 jedn.), spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego (27 jedn.) spółdzielnie (4 jedn.), fundacje (7 jedn.) oraz stowarzyszenia i organizacje społeczne (29 jedn.). Na przestrzeni lat 2016-2018 przybyło w Gminie 172 podmiotów gospodarczych.

Odnosząc się do wskaźników podmiotów gospodarki narodowej (przyjętych dla celów porównawczych przez GUS), należy stwierdzić, że na 10 tys. ludności na terenie Gminy Żórawina przypada 1372 firm. Na 100 osób w wieku produkcyjnym 17,6 osób fizycznych prowadzi działalność gospodarczą. Odnosząc się do fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych można stwierdzić, iż na 10 tys. mieszkańców przypadają 33 tego typu podmioty. Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

Kategoria	Jednostka miary	Wartość wskaźnika		
		2016	2017	2018
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	1 280	1 307	1 372
jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	130	119	138
jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	jed. gosp.	104	91	81
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	16,0	16,4	17,6
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	jed. gosp.	35	36	33
podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	198	181	214
podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	jed. gosp.	196,8	203,1	215,7

4. Ludność Gminy

4.1 Demografia

Na koniec 2018 r. Gminę Żórawina zamieszkiwało 10277 mieszkańców. Na przestrzeni trzech ostatnich lat populacja Gminy zwiększyła się znacząco, co jest zjawiskiem bardzo korzystnym dla rozwoju gospodarczego i społecznego Gminy. Gęstość zaludnienia w Gminie w 2017 roku wynosiła 90 osób na 1 km².

Tabela 2. Demografia Gminy Żórawina. Źródło: dane UG Żórawina.

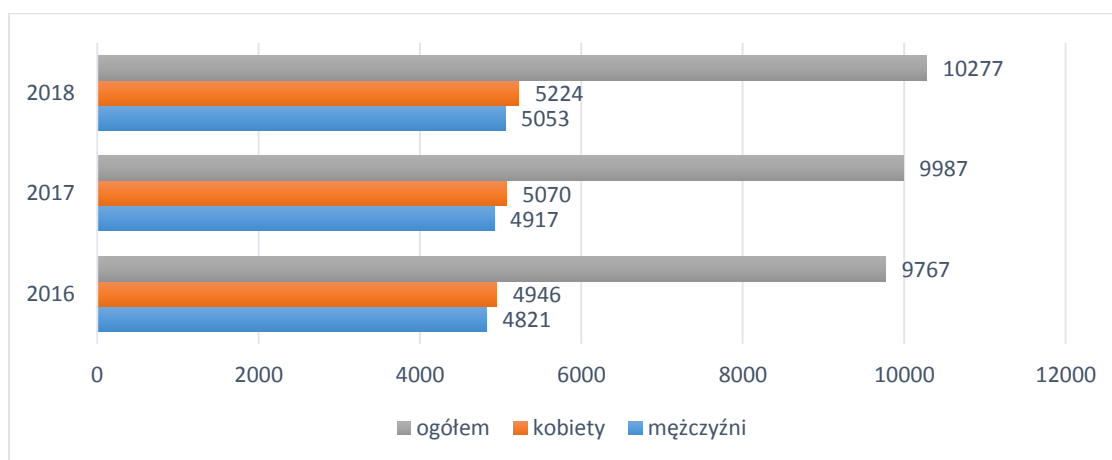
Rok	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
ogółem	9767	9987	10277

Kobiety			
ogółem	4946	5070	5224
wiek przedprodukcyjny	948	999	1055
wiek produkcyjny	3016	3043	3113
wiek poprodukcyjny	982	1028	1056
Mężczyźni			
ogółem	4821	4917	5053
wiek przedprodukcyjny	1040	1089	1160
wiek produkcyjny	3390	3408	3443
wiek poprodukcyjny	391	420	450

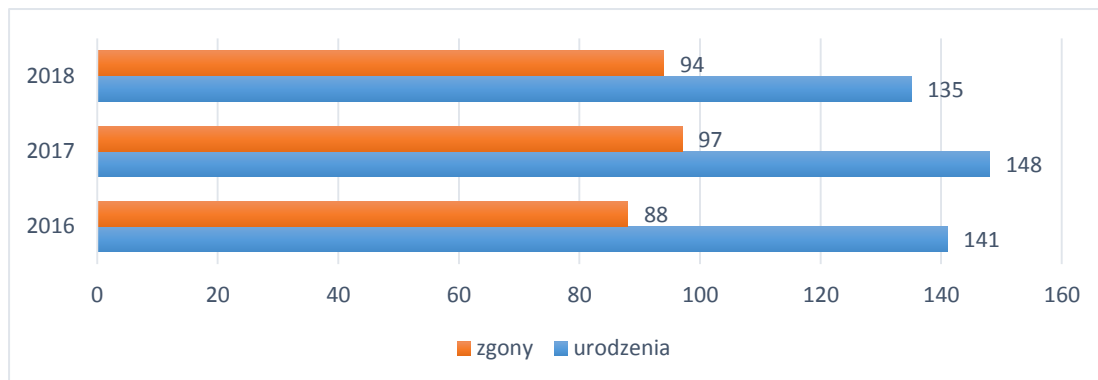
Wśród ogólnej liczby mieszkańców Gminy liczba kobiet jest wyższa od liczby mężczyzn. W 2018 roku współczynnik feminizacji w Gminie wyniósł 101.

Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Żórawina w latach 2016-2018 w podziale na płeć oraz ogółem. Źródło: dane UG Żórawina.

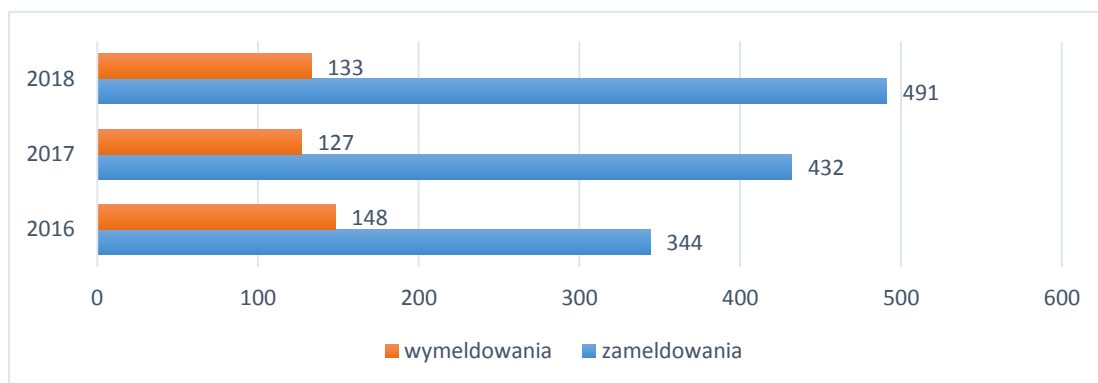
W latach 2016-2018 na terenie Gminy zanotowano dodatni przyrost naturalny. Ogólny bilans lat 2016-2018 wyniósł + 145 osób.

Wykres 3. Ruch naturalny ludności w Gminie Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: dane UG Żórawina.

W przypadku salda migracji wskaźniki są również dodatnie. Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba zameldowań przewyższała liczbę wymeldowań. Saldo migracji dla lat 2016-2018 wynosi + 859 osób.

Wykres 4. Migracje ludności na terenie Gminy Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: UG Żórawina.

W 2018 roku wśród mieszkańców Gminy Żórawina ponad połowa, to osoby w wieku produkcyjnym (63,8%), osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowią 21,6%, natomiast osoby w wieku poprodukcyjnym stanowią 14,6% ludności. Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym wynosi 74,3. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wynosi 17,8.

Podsumowując powyżej zaprezentowane wskaźniki demograficzne Gminy należy zwrócić uwagę na następujące korzystne trendy:

- dodatni wskaźnik migracji
- dodatni przyrost naturalny

Niepokój na przyszłość może budzić fakt, iż 63,8% mieszkańców, to osoby w wieku produkcyjnym. Należą do nich zarówno mieszkający tu od urodzenia, jak i osoby, które wybrały Gminę na miejsce zamieszkania. Obecnie jest to bardzo korzystne dla rozwoju gospodarczego Gminy, ale jeśli powyższe korzystne trendy (dodatnie saldo migracji i dodatni

przyrost naturalny) nie zostaną utrzymane, za kilka czy kilkanaście lat, liczba osób w wieku poprodukcyjnym będzie ogromnym obciążeniem dla osób w wieku aktywności zawodowej.

4.2 Poziom życia

W 2017 r. dochody Gminy Żórawina w przeliczeniu na jednego mieszkańca wyniosły 5523 zł, przy wydatkach w wysokości 5319 zł. W tym samym roku wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły 1147,8 tys. zł i stanowiły 2,7% całości wydatków gminnego budżetu. W 2017 roku w Powiecie Wrocławskim wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej wyniosły 1,5% wydatków budżetu.

4.3 Mieszkalnictwo

Przeciętna powierzchnia użytkowa na jednego mieszkańca wynosi w Gminie Żórawina 110,1 m² (2017 r.). W tym samym roku gminne wydatki przeznaczone na gospodarkę mieszkaniową wyniosły 1,8 % ogółu wydatków budżetowych przy 1,5 % dochodu z tego samego tytułu.

Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Żórawina. Źródło: dane GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

	Jednostka miary	2016	2017	2018
ZASOBY MIESZKANIOWE				
Zasoby mieszkaniowe wg lokalizacji				
Ogółem				
<i>mieszkania</i>	mieszk.	3 255	3 392	Brak danych
<i>izby</i>	izba	15 374	15 994	Brak danych
<i>powierzchnia użytkowa mieszkań</i>	m ²	357 240	373 611	Brak danych
Budynki mieszkalne w Gminie				
Ogółem	bud.	2 574	2 695	2 839
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne				
Ogółem				
<i>wodociąg</i>	mieszk.	3 200	3 337	Brak danych
<i>ustęp splukiwany</i>	mieszk.	3 125	3 262	Brak danych
<i>łazienka</i>	mieszk.	3 055	3 192	Brak danych
<i>centralne ogrzewanie</i>	mieszk.	2 845	2 982	Brak danych

Mieszkania wyposażone w instalacje - w %				
<i>wodociąg</i>	%	98,3	98,4	Brak danych
<i>łazienka</i>	%	93,9	94,1	Brak danych
<i>centralne ogrzewanie</i>	%	87,4	87,9	Brak danych
Zasoby mieszkaniowe – wskaźniki				
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania</i>	m ²	109,8	110,1	Brak danych
<i>przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę</i>	m ²	34,7	35,3	Brak danych
<i>mieszkania na 1000 mieszkańców</i>	mieszk.	316,0	320,5	Brak danych

5. Infrastruktura społeczna Gminy Żórawina

5.1 Oświata

W Gminie Żórawina funkcjonuje pięć szkół podstawowych, w tym cztery z oddziałami przedszkolnymi, jedno przedszkole publiczne oraz dwa przedszkola niepubliczne.

Szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Żórawinie.
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rzeplinie.
- Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wilczkowie.
- Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego Polakowicach.
- Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Węgrach.

Przedszkola:

- Przedszkole Publiczne w Żórawinie z oddziałem zamiejscowym w Węgrach.
- Punkt Przedszkolny Tup Tup Małych Stóp w Żórawinie.
- „Tęczowy zakątek” Marcin Ziółkowski w Żórawinie.

Oddziały przedszkolne istnieją również przy 4 szkołach podstawowych:

- Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Wilczkowie,
- Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w Rzeplinie,
- Szkole Podstawowej im. Janusza Kusocińskiego w Polakowicach,
- Szkole Podstawowej w Węgrach.

W roku 2016 wychowaniem przedszkolnym objętych było 380 dzieci, w 2017 r. – 435, w roku 2018 – 463 dzieci.

Łącznie liczba dzieci i młodzieży uczęszczająca do szkół na terenie Gminy, w tym uczniów niepełnosprawnych w 2016 roku wynosiła – 839, w 2017 roku – 882, w roku 2018 – 961.

Wykres 5. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: Dane udostępnione przez GOPS w Żórawinie.

Na przestrzeni trzech lat liczba dzieci uczęszczających do placówek przedszkolnych wzrosła o 22%, natomiast liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Żórawina także wzrosła o 15%.

Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej we Wrocławiu wydał następującą ilość orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego, nauczania indywidualnego oraz opinii WWR dla dzieci z terenu gminy Żórawina:

- w 2016 roku: 10 dokumentów,
- w 2017 roku: 4 dokumenty,
- w 2018 roku: 16 dokumentów.

W latach 2016-2018 szkoły nie prowadziły klas integracyjnych. Liczba uczniów niepełnosprawnych uczęszczających do szkół na terenie Gminy Żórawina przedstawiona jest w poniższej tabeli.

Tabela 4. Liczba uczniów niepełnosprawnych uczęszczających do szkół na terenie Gminy Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: dane instytucji.

Nazwa szkoły	2016	2017	2018
Szkoła Podstawowa im. Bolesława Chrobrego w Żórawinie	4	3	3
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Rzeplinie	4	4	5
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Wilczkowie	1	0	2
Szkoła Podstawowa im. Janusza Kusocińskiego Polakowicach	1	2	2

Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Węgrach	0	0	0
---	---	---	---

5.2 Kultura

Gminne Centrum Kultury

Gminne Centrum Kultury w Żórawinie jest samorządową placówką edukacji pozaszkolnej, funkcjonuje na podstawie Statutu nadanego przez Radę Gminy z dnia 21 czerwca 2005 – uchwała NR XIII/88/2005. Do podstawowych zadań Gminnego Centrum Kultury należy:

1. Upowszechnianie kultury w środowisku lokalnym.
2. Edukacja społeczno – kulturalna społeczności lokalnej.
3. Podnoszenie kompetencji kulturalnych społeczeństwa.
4. Przygotowanie dzieci i młodzieży do aktywnego uczestnictwa w kulturze.
5. Praca z dziećmi i młodzieżą uzdolnioną artystycznie.
6. Tworzenie warunków do rozwijania aktywności twórczej.
7. Rozwój amatorskiego ruchu artystycznego.
8. Zachowanie tradycji i przekazu ludowego dziedzictwa kulturowego.
9. Aktywizacja środowisk wiejskich do uczestnictwa w kulturze.
10. Podnoszenie kwalifikacji i doskonalenie zawodowe animatorów kultury.
11. Promocja Gminy w środowisku lokalnym i ponad lokalnym.

W skład Gminnego Centrum Kultury wchodzi:

1. Gminna Biblioteka Publiczna w Żórawinie oraz jej filie w Rzeplinie i w Węgrach.
2. Świetlice wiejskie w miejscowościach: Bratowice, Bogunów, Galowice, Jaksonów, Jarosławice, Karwiany, Krajków, Milejowice, Przecławice, Stary Śleszów, Węgry, Wilczków.

Do działalności podstawowej Gminnego Centrum Kultury należy:

- Prowadzenie grup wokalnych – zespoły: Kids, Pikolo, Ósemka i Majule (łącznie 26 osób), udział w przeglądach i konkursach międzynarodowych, ogólnopolskich, wojewódzkich
- Indywidualne zajęcia wokalne, zajęcia warsztatowe, dobór repertuaru, przygotowanie podkładów muzycznych, udział w przeglądach piosenek i imprezach okolicznościowych.

- Zajęcia muzyczne dla dorosłych – chór seniorów ŻÓRAWIANKI i zespół wokalny COTY.
- Warsztaty plastyczne – grupa przedszkolna i szkolna (udział ok.40 dzieci), udział w konkursach plastycznych, praca warsztatowa.
- Przygotowanie dekoracji związanej z kalendarzem imprez kulturalnych.
- Przygotowanie zaproszeń i plakatów związanych z kalendarzem imprez kulturalnych.
- Organizacja przeglądów i imprez.
- Uczestnictwo w konkursach plastycznych organizowanych przez inne instytucje, placówki kulturalne poza gminą.
- Organizowanie wystaw plastycznych.
- Zajęcia zumba.
- Przygotowanie uroczystości gminnych – Dzień Samorządowca, Dożynki Gminne, Dzień Edukacji Narodowej, Festynów w Sołectwach, Święto Odzyskania Niepodległości 11 Listopada, Opłatek, spotkanie noworoczne i inne.
- Organizacja półkolonii letnich i półzimowiska
- Opieka nad dziećmi przebywającymi w GCK – zajęcia świetlicowe, pomoc w nauce.
- Współpraca z gminnymi szkołami.

Działalność dodatkowa prowadzona przez Gminne Centrum Kultury:

- Całoroczne udostępnianie sal na sesje, komisje, szkolenia, zebrania, spotkania, bale szkolne, zabawy taneczne i inne.
- Udostępnianie sali widowiskowej na imprezy szkolne i przedszkolne.

Gminna Biblioteka Publiczna w Żórawinie

GBP w Żórawinie oraz jej filie w Rzeplinie i w Węgrach czynne są przez cały rok. W GBP w Żórawinie zatrudnionych jest 2 pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy, w filii w Węgrach 1 pracownik na pełny etat oraz w filii w Rzeplinie 1 pracownik na pół etatu. Żadna z placówek nie jest dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnością. W GBP w Żórawinie dostępne są 3 komputery, w Węgrach i Rzeplinie po 1 komputerze. Żadna z placówek nie posiada dostępu do szerokopasmowego Internetu. Biblioteki korzystają z elektronicznego programu bibliotecznego Libra 2000. W trzech placówkach istnieją katalogi komputerowe bez dostępu on-line: w filiach katalogi są w trakcie tworzenia. W głównej placówce w Żórawinie zamówienia na książki można składać drogą e-mailową oraz telefonicznie.

W 2018 roku księgozbiór biblioteki liczył 37835 woluminów, zakupiono 1144 egzemplarze książek, liczba czytelników wynosiła 1026 osób, ilość woluminów w przeliczeniu na 1 mieszkańca – 3,70, ilość wypożyczeń – 29517 woluminów, ilość odwiedzin – 11128.

5.3 Służba zdrowia

Opiekę zdrowotną na terenie Gminy sprawuje:

- Zakład Opieki Zdrowotnej w Żórawinie, w jego skład wchodzi trzy przychodnie:

1. Gminny Ośrodek Zdrowia w Żórawinie:

- Poradnia Ogólna – Podstawowej Opieki Zdrowotnej
- Poradnia „D” – dziecięca
- Poradnia Stomatologiczna
- Poradnia Ginekologiczna
- Poradnia Laryngologiczna
- Poradnia Dermatologiczna
- Poradnia Okulistyczna
- Poradnia Kardiologiczna
- Poradnia Medycyny Pracy
- Poradnia Ortopedyczna
- Gabinet Zabiegowy
- Gabinet Pielęgniarek Środowiskowych
- Gabinet EKG
- Pracownia Ultrasonografii (USG)
- Badania laboratoryjne
- Badania RTG zębów

2. Wiejski Ośrodek Zdrowia w Węgrach

- Poradnia Ogólna POZ
- Gabinet Zabiegowy

3. Punkcie Lekarskim w Jaksonowie

- Poradnia Ogólna POZ
- Gabinet Zabiegowy

Zakład Opieki Zdrowotnej w Żórawinie posiada umowę z Narodowym Funduszem Zdrowia w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz

stomatologii. W ZOZ zatrudnionych jest 27 lekarzy, w tym: 4 lekarzy POZ, 5 lekarzy rodzinnych, 2 lekarzy pediatrów, 3 lekarzy stomatologów, 2 lekarzy ginekologów, 2 lekarzy dermatologów, 1 lekarz okulista, 1 lekarz laryngolog, 3 lekarzy kardiologów, 1 lekarz ortopeda, 1 lekarz neurolog, 1 lekarz radiolog, 1 lekarz medycyny pracy. Personel pielęgniarski stanowi sześć pielęgniarek, zatrudnione są 3 rejestratorki i 1 asystentka stomatologiczna.

Do ZOZ złożonych jest następująca liczba deklaracji:

- liczba złożonych deklaracji do lekarza POZ – 6810
- liczba złożonych deklaracji do pielęgniarki POZ – 6876
- liczba złożonych deklaracji do położnej POZ - 3582

Problemy zdrowotne pacjentów objętych pomocą placówki, to: nadciśnienie i choroby układu krążenia, cukrzyca, choroby serca, nowotwory, urazy i zatrucia, choroby układu oddechowego i trawiennego, nadwaga i otyłość, grypa i choroby grypopodobne w okresach wzmożonej zachorowalności. W okresie od 1.01.2019 do 30.09.2019 udzielono łącznie 29.957 świadczeń. W szkołach na terenie Gminy Żórawina sprawowana jest opieka pielęgniarki szkolnej, łącznie liczba złożonych deklaracji wynosi 1055.

Zakład Opieki Zdrowotnej w Żórawinie realizuje następujące programy profilaktyczne i zdrowotne:

1. Badania PURE Prospektywne badanie epidemiologiczne ludności.

Celem programu jest zbadanie wpływu uprzemysłowienia, mechanizacji, urbanizacji i rozwoju ekonomicznego na wzrost występowania: otyłości, cukrzycy i chorób sercowo – naczyniowych, a także przeciwdziałanie występowaniu chorób sercowo – naczyniowych.

2. Badania CHUK Program profilaktyki chorób układu krążenia

Adresatami programu są osoby obciążone czynnikami ryzyka zadeklarowane do lekarza POZ w Ośrodku Zdrowia w Żórawinie i będące w wieku 35, 40, 45, 50 i 55 lat, u których nie została dotychczas rozpoznana choroba układu krążenia oraz które w okresie ostatnich 5 lat nie korzystały ze świadczeń udzielanych w ramach programu.

3. Pneumokoki

Program skierowany jest do dzieci pomiędzy 13 a 24 miesiącem życia.

4. Szczepienia HPV.

Program skierowany jest do dziewczynek z terenu Gminy Żórawina.

5. Program profilaktyka zapobiegania wadom postawy u dzieci.

- Przedsiębiorstwo Handlowo Usługowe WOJKOWICE MEDCOM Sp. z o.o.

W 2018 roku zatrudnionych było 4 lekarzy POZ, 1 pielęgniarka środowiskowa, 1 położna środowiskowa, 2 lekarzy dermatologów, 2 lekarzy okulistów, 3 lekarzy ginekologów oraz 4 lekarzy stomatologów. Do lekarza POZ złożonych jest 1656 deklaracji, do pielęgniarki środowiskowej złożonych jest 1682 złożonych. W ramach profilaktyki prowadzone są badania przesiewowe dla 1, 2, 5 latków oraz bilanse dla 7, 10, 18 latków.

5.4 Pomoc społeczna

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie jest gminną jednostką organizacyjną i budżetową utworzoną do realizowania zadań własnych i zadań zleconych Gminie z zakresu pomocy społecznej. Zadaniem Ośrodka jest:

- umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości oraz zapobieganie powstawaniu takich sytuacji;
- wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia ich niezbędnych potrzeb życiowych i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka oraz doprowadzenia do możliwie pełnego usamodzielnienia osób i rodzin oraz integracji ze środowiskiem.

Ośrodek realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej zleczone samorządowi gminnemu i zadania własne w trybie określonym przepisami ogólnie obowiązującymi. Realizując zadania pomocy społecznej GOPS współpracuje z różnymi instytucjami w celu pomocy podopiecznym, m.in. z: Urzędem Gminy, policją, szpitalami, GKRPA, szkołami, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, sądem, kuratorami sądowymi, PCPR, Powiatowym Urzędem Pracy, ZUS, KRUS, US, zakładami karnymi, ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W roku 2018 kadra GOPS w Żórawinie składała się z 12 osób, w tym: kierownik, trzech pracowników socjalnych oraz 8 pozostałych pracowników.

W 2018 roku pomocą GOPS objęto 95 rodzin, a w nich 109 osób. Świadczenia pieniężne przyznano ogółem 78 rodzinom.

Tabela 5. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.

Rok	2016	2017	2018
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia			
Liczba osób	209	148	109
Osoby, którym przyznano świadczenie			
Liczba osób W tym:	209	148	109
Osoby długotrwale korzystające	65	123	34
Wiek 0-17	58	35	16
Wiek produkcyjny	125	93	59
Wiek poprodukcyjny	26	29	33

Na przestrzeni trzech lat odnotowano 48% spadek liczby osób, którym przyznano decyzją świadczenia przyznane w ramach zadań własnych i zleconych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania). W 2018 roku zmniejszyła się także liczba osób długotrwale korzystających z pomocy i stanowiła 31%.

Tabela 6. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.

Wyszczególnienie	2016		2017		2018	
	Liczba rodzin	L. os. w rodz.	Liczba rodzin	L. os. w rodz.	Liczba rodzin	L. os. w rodz.
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych – OGÓŁEM, w tym:	158	310	122	230	95	152
Świadczenia pieniężne	135	231	105	182	78	121
Świadczenia niepieniężne	47	135	33	89	24	55
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj i formę	0	0	0	0	0	0
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj i formę	158	310	122	230	95	152

W latach 2016-2018 zmniejszyła liczba świadczeniobiorców pomocy społecznej, co świadczy o poprawiającej się sytuacji materialno - bytowej mieszkańców gminy Żórawina.

GOPS realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U z 2018 r. poz. 2220). W ramach wypłaconych świadczeń wypłacono: zasiłek rodziny wraz z dodatkami, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenia pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie rodzicielskie, zasiłek dla opiekuna, jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia dziecka oraz opłacano składki emerytalno rentowe od świadczeń rodzinnych i zasiłku dla opiekuna.

Tabela 7. Świadczenia rodzinne wypłacone w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.

	2016	2017	2018
Liczba rodzin	492	513	508
Kwota wypłaconych świadczeń	1 939 578	1 953 282	2 056 452

W latach 2016-2018 wzrosła liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne.

W zakresie realizacji ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U z 2018 r. poz. 2134) wypłacane są świadczenia wychowawcze 500+. Na przestrzeni lat 2016-2018 liczba rodzin otrzymujących świadczenie wzrosła o 26%.

Tabela 8. Świadczenia wychowawcze 500 + wypłacane w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.

	2016	2017	2018
Liczba rodzin	815	969	1024
Kwota wypłaconych świadczeń	4 789 092	6 840 790	7 072 883

GOPS jest także odpowiedzialny za realizację programu „Dobry start” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U z 2018 r. poz. 1061). Świadczenie wypłacane jest w wysokości 300 zł, przysługuje raz w roku na dziecko uczące się w szkole, aż do ukończenia przez nie 20 roku życia. Dzieci niepełnosprawne, uczące się w szkole otrzymują świadczenie do ukończenia przez nie 24 roku życia. Program uruchomiany został po raz pierwszy w 2018 roku. Z programu skorzystało 1447 osób na kwotę 442 500 zł.

Zgodnie z ustawą z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U z 2016 r. poz. 1860, ze zm.) GOPS wypłaca świadczenia w wysokości 4000 zł.

Tabela 9. Liczba wypłaconych świadczeń wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.

	2016	2017	2018
Liczba rodzin	0	1	1
Kwota wypłaconych świadczeń	0	4000	4000

Ośrodek realizuje również zadania z ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2019 poz. 1390). Na koniec 2018 r w gminie Żórawina wydano 862 karty.

Jedną z form pomocy oferowaną przez GOPS jest praca socjalna świadczona na rzecz

poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Jest ona ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny i świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na uzyskiwany dochód. Praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny, w którym opracowuje się ocenę sytuacji osoby lub rodziny oraz formułuje cele, które ma osiągnąć osoba lub rodzina dla przezwyciężenia trudnej sytuacji życiowej.

Pracownicy socjalni pomagają również osobom i rodzinom w załatwianiu spraw urzędowych, m.in.: rent, emerytur, zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych, uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności, uzyskania alimentów. Uczestniczą w rozwiązywaniu problemów środowisk zagrożonych uzależnieniami, środowisk będących w konflikcie z prawem, bezrobotnych, niepełnosprawnych oraz rodzin dotkniętych innymi problemami.

Tabela 10. Liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba rodzin	74	104	99
Liczba osób w rodzinach	158	180	183
Liczba zawartych kontraktów socjalnych (ogółem)	8	1	8

Dane zawarte w tabeli w latach 2015-2017 pokazują liczbę rodzin objętych pracą socjalną w latach 2016-2018.

GOPS w Żórawinie wykonuje także zadania wynikające z ustawy a dotyczące osób uprawnionych do alimentów. W ostatnich trzech latach nieznacznie rosła liczba rodzin i osób uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego, natomiast spadła liczba dłużników alimentacyjnych.

Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba osób uprawnionych do świadczeń z funduszu alimentacyjnego	49	52	54
Liczba rodzin pobierających świadczenia	34	35	37
Kwota wypłaconych świadczeń w zł	275 680	281 800	277 550
Liczba dłużników alimentacyjnych w gminie	35	31	30

Realizacja Programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” przebiegała w dwóch formach: bezpłatne posiłki oraz zasiłki celowe dla rodzin na zakup żywności. Z jednej strony rosła

kwota wydana na zasiłki celowe, a z drugiej strony malała kwota przyznanego świadczenia w formie posiłku.

Tabela 12. Świadczenia przyznane w zakresie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Zasiłek celowy - przyznany w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"			
Liczba osób	15	33	25
Liczba świadczeń	18	38	-
Kwota świadczeń w złotych	5 700	11 783	13 460
Posiłek - świadczenie przyznane w ramach programu wieloletniego "Pomoc Państwa w zakresie dożywiania"			
Liczba osób	59	36	18
Liczba świadczeń	6 109	3 399	-
Kwota świadczeń w złotych	42 608	23 080	9 627

GOPS prowadzi również odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej mieszkańców z terenu Gminy Żórawina. W 2016 roku pomocą w formie opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej objęto 3 osoby, w 2017 r. 4 osoby i w 2018 r. 3 osoby.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracuje z radnymi i sołtysami, placówkami służby zdrowia i policją w zakresie rozpoznawania potrzeb i świadczenia ewentualnej pomocy dla osób, które w szczególny sposób narażone są na negatywne skutki zimy. Utrzymywana jest stała współpraca z władzami gminy w zakresie potrzeb społecznych oraz rozwiązywania pojawiających się problemów.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Żórawina

Podstawą prawną działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w Gminie jest ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Zgodnie z przepisami wyżej wymienionej ustawy samorząd gminny zobowiązany jest do prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Realizacja tych zadań prowadzona jest w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalanego corocznie przez Radę Gminy Żórawina.

Gminny Program na 2019 rok określa zadania z zakresu pomocy dla osób uzależnionych i współuzależnionych oraz zadania związane z profilaktyką uzależnień w tym zakresie.

Głównym celem Programu jest zmniejszenie skali nadużywania alkoholu, ograniczenie jego negatywnych skutków, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz wczesna profilaktyka i edukacja w zakresie uzależnień. Program zawiera następujące cele szczegółowe:

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu.
2. Dofinansowanie i wspieranie działań podejmowanych przez organizacje pozarządowe oraz inne instytucje w zakresie kompleksowych działań na rzecz osób uzależnionych i ich rodzin.
3. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą.
4. Udzielanie pomocy dzieciom i młodzieży, w szczególności z rodzin dysfunkcyjnych.
5. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży.
6. Zwiększenie dostępności informacji o miejscach pomocy osobom uzależnionym od alkoholu.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Żórawina

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii, określa obowiązek organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożywania środków psychoaktywnych, a także wspierania przedsięwzięć temu służących. W celu realizacji zadań wynikających z ustawy Gmina co roku opracowuje Program Przeciwdziałania Narkomanii. Celem strategicznym Programu na rok 2019 jest zmniejszenie skali używania narkotyków i uzależnienia od nich oraz ograniczenie jego negatywnych skutków, a także poszerzenie działań edukacyjnych i profilaktycznych w zakresie uzależnień. Cele szczegółowe Programu są zgodne z kierunkami działań określonymi w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii, w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii oraz Strategii Antynarkotkowej UE.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GKRPA w Żórawinie jest koordynatorem całości zadań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, a w jej skład wchodzi osoby przeszkolone w tym zakresie. Do zadań w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych realizowanych przez Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych należą m.in.: zobowiązanie do leczenia odwykowego, opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na

sprzedaż napojów alkoholowych, analizowanie w ciągu roku wykonywania zadań w zakresie profilaktyki alkoholowej zawartych w Programie oraz wykorzystanie środków finansowych na ten cel, udział w szkoleniach, spotkaniach. Członkowie Komisji współpracują z placówkami leczenia odwykowego, poradniami uzależnień oraz placówkami podstawowej opieki zdrowotnej.

W 2018 roku GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywacyjne z 7 osobami uzależnionymi od alkoholu, a wobec 5 osób GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu. GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 2 osób. W 2017 roku GKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywacyjne z 9 osobami uzależnionymi od alkoholu, ponadto wobec 6 osób GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu. GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 6 osób. W 2016 roku Komisja przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywacyjne z 7 osobami uzależnionymi od alkoholu, natomiast wobec 6 osób GKRPA podjęła czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w placówce leczenia uzależnienia od alkoholu. GKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego wobec 6 osób

W latach 2016 - 2018 GKRPA wspomagała działalność instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącą rozwiązywaniu problemów alkoholowych. Pozostałe działania GKRPA ukierunkowane były na prowadzenie profilaktycznej działalności edukacyjno-informacyjnej dla dzieci, młodzieży, rodziców, promowanie zdrowego stylu życia bez alkoholu i narkotyków oraz promowanie trzeźwego i bezpiecznego spędzania czasu. GKRPA dofinansowała m.in. Szkolny Program Uzależnień, realizowany w poszczególnych szkołach na terenie Gminy Żórawina, zajęcia z profilaktyki uzależnień podczas akcji letniej w szkołach, w GCK oraz w świetlicach wiejskich, biegi uliczne, imprezy sportowe, karnawałowe dla dzieci, festyny i pikniki rodzinne.

W Gminie od lutego 2013 roku nieprzerwanie działa Grupa AA „Początek Drogi”. Spotkania odbywają się w środę o godzinie 18 w Żórawinie Al. Niepodległości 15. Mitingi otwarte odbywają się w ostatnią środę miesiąca. W spotkaniach uczestniczy 4 do 5 osób.

Zespół Interdyscyplinarny

Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie działa przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żórawinie. W skład Zespołu wchodzi powołani przez wójta przedstawiciele instytucji związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów i specjalistów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności przez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Członkowie grup ZI w ramach kompetencji reprezentowanych instytucji podejmowali działania pomocowe, opracowywali oraz realizowali plany działania pomocy rodzinom, diagnozowali i monitorowali sytuację tych rodzin.

W 2016 roku ZI odbył 4 posiedzenia, grupy robocze odbyły 63 spotkań. Pomocą zostały objęte 63 osoby, w tym 20 dzieci. Wobec 23 osób istniało podejrzenie, że są sprawcami przemocy w rodzinie, w tym 21 mężczyzn i 2 kobiety. Procedurą Niebieskiej Karty było objętych 21 rodzin. Zakończono 13 procedur Niebieskiej Karty. ZI skierował do sądu 4 wnioski o leczenie odwykowe.

W 2017 roku ZI odbył 4 spotkania, grupy robocze 48 spotkań. Pomocą objęto 48 osób, w tym 15 dzieci. Wobec 16 osób istniało podejrzenie, że są sprawcami przemocy w rodzinie, w tym 13 mężczyzn i 3 kobiety. Procedurą Niebieskiej Karty było objętych 15 rodzin. Zakończono 11 procedur Niebieskiej Karty. ZI skierował 1 wniosek do sądu o wgląd w sytuację dzieci.

W 2018 roku ZI odbył 4 spotkania, grupy robocze 76 spotkań. Pomocą objęto 72 osoby, w tym 30 dzieci. Wobec 21 osób istniało podejrzenie, że są sprawcami przemocy w rodzinie, w tym 19 mężczyzn i 2 kobiety. Procedurą Niebieskiej Karty było objętych 21 rodzin. Zakończono 8 procedur Niebieskiej Karty. ZI skierował do sądu 5 wniosków o wgląd w sytuację dzieci oraz 3 wnioski o leczenie odwykowe.

Gmina posiada zasoby umożliwiające efektywną pomoc osobom uzależnionym. Na terenie gminy działa Punkt Konsultacyjno – Informacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie finansowany ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Żórawina.

Bezpłatna pomoc psychologiczna dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i narkotyków udzielana jest w ZOZ w Żórawinie. Pomoc kierowana jest do osób uzależnionych (alkohol, narkotyki, dopalacze, leki, hazard, Internet, pracoholizm) oraz ich rodzin, osób eksperymentujących i nadużywających alkoholu i innych środków psychoaktywnych, ich bliskich oraz osób współuzależnionych, a także wszystkich potrzebujących wsparcia oraz informacji na temat uzależnienia.

Z bezpłatnej pomocy psychologa mieszkańcy Gminy Żórawiny mogą skorzystać również w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Żórawinie. Nieodpłatna pomoc psychologa obejmuje problemy związane: z konfliktami rodzinnymi, przemocą w rodzinie, choroba alkoholową członka rodziny, lękiem, napadami lęku panicznego, kryzysami życiowymi – rozwodem, rozstaniem, żałobą po stracie.

Mieszkańcy Gminy Żórawina mają możliwość korzystania z bezpłatnego poradnictwa prawnego. W siedzibie GOPS świadczone są bezpłatne porady w zakresie: prawa rodzinnego, prawa cywilnego i prawa karnego.

5.5 Bezpieczeństwo publiczne

Policja

W Żórawinie zlokalizowany jest Rewir Dzielnicowych podległy Komisariatowi Policji Wrocław Krzyki. Rewir obejmuje swoim zasięgiem cały obszar gminy Żórawina.

Tabela 13. Liczba przestępstw zaistniałych na terenie Gminy Żórawina w latach 2016-2017. Źródło: dane Komisariat Policji W-w Krzyki Rewir Dzielnicowych w Żórawinie.

Wybrane kategorie przestępstw	2016	2017
rozboje	0	0
bójki i pobicia	1	0
uszkodzenie ciała	0	1
włamania do samochodów	5	0
włamania do obiektów handlowych	1	0

włamania do mieszkań	7	11
włamania do innych obiektów	7	0
kradzieże pojazdów	3	5
kradzieże z pojazdów	0	0
kradzieże rowerów	1	0
kradzież inna	16	12
niszczenie cudzej rzeczy	8	2
uszkodzenie mienia	0	5
przestępstwa narkotykowe	0	1

Biorąc pod uwagę kategorie przestępstw popełnionych w rewirze, na pierwszy plan wysuwają się przestępstwa kradzieży, a następnie włamania do mieszkań.

Straż Pożarna

Na terenie Gminy Żórawina działają 3 Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP KSRG Rzeplin, OSP KSRG Węgry, OSP Żórawina. W roku 2018 OSP brała udział w 309 interwencjach na terenie Gminy Żórawina. Ponadto jednostki OSP zabezpieczały: dożynki gminne, procesje Bożego Ciała, koncert „Rokowa Żórawina”.

W ramach działalności informacyjno – szkoleniowej OSP zorganizowano: „Dzień otwarty remizy OSP Rzeplin” dla dzieci i młodzieży, wizyty OSP w Szkołach Podstawowych i Przedszkolach na terenie Gminy, jednostki OSP brały udział w wiejskich festynach z okazji Dnia Dziecka, 3 strażaków ukończyło kurs podstawowy strażaka ratownika, 18 strażaków odbyło recertyfikację kursu kwalifikowanej pierwszej pomocy, zorganizowano także uroczystość poświęcenia i przekazania wozu bojowego dla OSP Węgry.

5.6 Rekreacja i sport

Na terenie Gminy Żórawina działalność prowadzi osiem klubów sportowych:

- Akademia Piłkarska Jedenastka
- Klub Sportowy „Żórawina”
- Ludowy Klub Sportowy „Stary Śleszów”
- Międzyszkolny Klub Sportowy „Juvenia” Wrocław
- Stowarzyszenie Projekt Dzieciaki
- Klub Kyokushin Karate

- Towarzystwo Kulturalno – Sportowe „Polonia Jaksonów”
- Uczniowski Klub Sportowy Team – Luks Żórawina – Wrocław

Według danych z 2016 zawartych w *Diagnozie Problemów Społecznych na terenie Gminy Żórawina* w Gminie działało 8 klubów sportowych (włącznie z klubami wyznaniowymi i UKS), które zrzeszały 352 członków. Zarejestrowano 323 ćwiczących (mężczyźni: 286, kobiety: 37, chłopcy do lat 18: 149, dziewczęta do lat 18: 23). Aktywnych było 10 sekcji sportowych. Zajęcia sportowe prowadzone były przez trenera (10), instruktora sportowego (5) oraz inne osoby (2)..

5.7 Organizacje społeczne

Na terenie Gminy Żórawina działają następujące organizacje pozarządowe:

- Akademia Piłkarska Jedenastka
- Klub Sportowy „Żórawina”
- Ludowy Klub Sportowy „Stary Śleszów”
- Międzyszkolny Klub Sportowy „Juvenia” Wrocław
- Stowarzyszenie Projekt Dzieciaki
- Klub Kyokushin Karate
- Towarzystwo Kulturalno – Sportowe „Polonia Jaksonów”
- Uczniowski Klub Sportowy Team – Luks Żórawina – Wrocław
- Stowarzyszenie MONAR
- Polski Związek Wędkarski we Wrocławiu Koło nr 23 Żórawina
- Stowarzyszenie Wilczkołaki - działające w SP Wilczków
- 3 Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej: OSP KSRG Rzeplin, OSP KSRG Węgry, OSP Żórawina

Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, Rada Gminy Żórawina corocznie uchwała Program współpracy Gminy Żórawina z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Przedmiotowy program określa kierunki, obszary, formy współpracy jednostki samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi.

Roczny Programu Współpracy Gminy Żórawina z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2019 został przyjęty Uchwałą NR XLIX/345/18 Rady Gminy Żórawina z dnia 14 listopada 2018 r.

Celem głównym Programu w roku 2019 jest budowanie społeczeństwa obywatelskiego, we współpracy opartej na zasadzie partnerstwa między Gminą a organizacjami, służącego lepszemu rozpoznaniu i zaspokojeniu potrzeb lokalnych.

Cele szczegółowe obejmują:

1. Umacnianie w świadomości społecznej poczucia odpowiedzialności za siebie, swoje otoczenie, wspólnotę lokalną oraz jej tradycje;
2. Aktywizację społeczności lokalnej i tworzenie warunków do zwiększenia aktywności społecznej w rozwiązywaniu problemów mieszkańców Gminy;
3. Współpraca z organizacjami w realizacji zadań w sferze pożytku publicznego.

W Programie w 2019 roku wyróżniono zadania priorytetowe, które Gmina będzie wspierać lub powierzać do realizacji organizacjom prowadzącym działalność statutową w zakresie:

1. ochrony i promocji zdrowia;
2. pomocy społecznej;
3. kultury, ochrony dóbr kultury i tradycji;
4. upowszechniania kultury fizycznej i sportu;
5. ochrony środowiska i ochrony zwierząt, w tym również ochrony zwierząt udomowionych i hodowlanych oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
6. upowszechnianie profilaktyki i ratownictwa i ochrony ludności;
7. pomocy ofiarom katastrof i klęsk żywiołowych;
8. promocja i organizacja wolontariatu.

6. Diagnoza sytuacji społecznej Gminy

6.1 Analiza problemów społecznych Gminy Żórawina na podstawie danych instytucji

Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy finansowej w latach 2016-2018 okazały się: długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 14. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

POWÓD TRUDNEJ SYTUACJI ŻYCIOWEJ	LICZBA RODZIN		
	2016	2017	2018
Ubóstwo	38	27	25
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	2	1	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	2	0
W tym: Wielodzietność	0	2	0
Bezrobocie	50	27	17
Niepełnosprawność	64	47	38
Długotrwała lub ciężka choroba	82	69	65
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	45	25	17
Przemoc w rodzinie	1	1	0
Alkoholizm	3	5	9
Narkomania	1	3	5
Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego	2	2	0
Zdarzenie losowe	2	8	2
Sytuacja kryzysowa	0	0	0
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

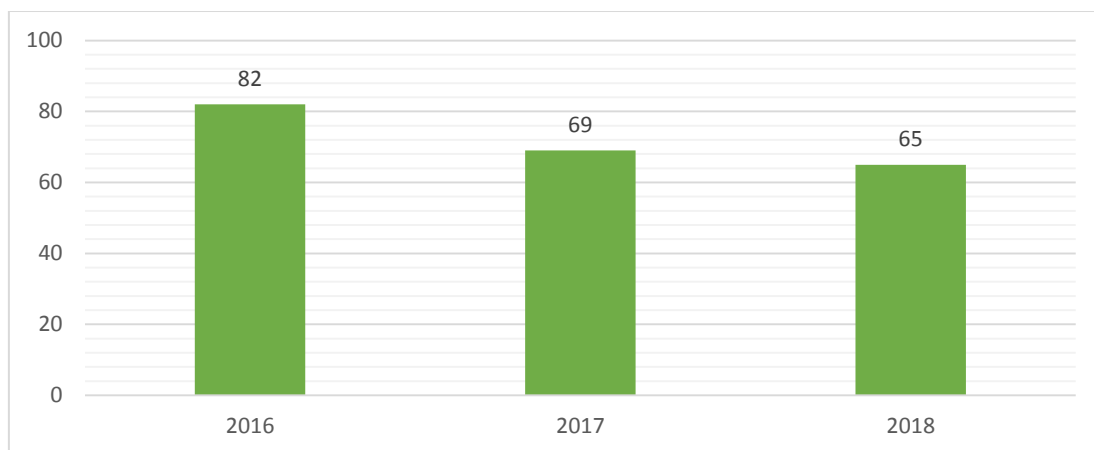
Jednocześnie należy podkreślić, iż we wszystkich tych obszarach wsparcia zmniejsza się z roku na rok liczba rodzin korzystających z pomocy. Największy spadek (o ponad 50%) nastąpił w obszarze bezrobocia oraz bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Długotrwała lub ciężka choroba

Głównym powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Żórawina korzystających z pomocy społecznej są problemy wynikające z długotrwałej lub ciężkiej choroby. W latach 2016-2018 najwięcej rodzin w Gminie Żórawina uzyskało świadczenia z tego powodu.

Jednak, jak ilustruje poniższy wykres, liczba beneficjentów pomocy społecznej, którym udzielono wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby sukcesywnie malała. W 2018 roku liczba beneficjentów zmniejszyła się o 21% w stosunku do roku 2016.

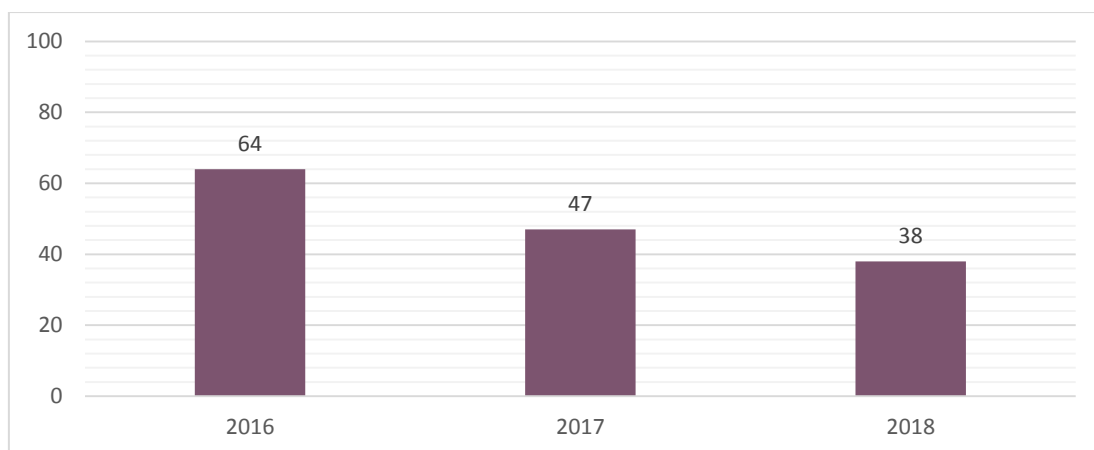
Wykres 6. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

Niepełnosprawność

Drugim powodem trudnej sytuacji życiowej beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Żórawina, są problemy wynikające z niepełnosprawności. Liczba świadczeniobiorców korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018 również malała.

Wykres 7. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018. Źródło: GOPS Żórawina.

W latach 2016-2018 Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu wydał następującą liczbę orzeczeń dla mieszkańców Gminy Żórawina:

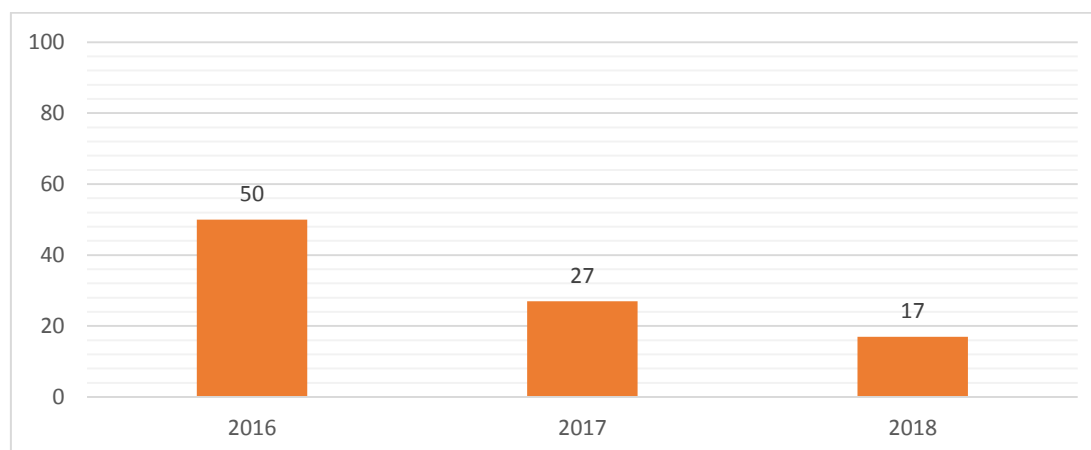
Tabela 15. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla mieszkańców Gminy Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności.

	2016	2017	2018
Orzeczenia o niepełnosprawności (do 16 roku życia)	12	13	13
Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności Razem	58	54	51
Orzeczenia o stopniu niepełnosprawności według stopni:			
znaczny	11	10	18
umiarkowany	28	21	20
lekki	19	23	13

Bezrobocie

Kolejnym powodem pod względem liczby rodzin pobierających świadczenia z pomocy społecznej są problemy wynikające z bezrobocia. Należy zauważyć, że liczba świadczeniobiorców na przestrzeni trzech lat również zmniejszała się. W 2018 roku liczba beneficjentów była mniejsza o 66% w stosunku do roku 2016.

Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

Na przestrzeni trzech ostatnich lat liczba bezrobotnych zarejestrowanych w PUP z terenu Gminy Żórawina spadła o 26%. Jest to tendencja utrzymująca się w całym powiecie Wrocławskim. Liczba długotrwale bezrobotnych w Gminie na koniec 2018 r. wynosiła 52.

Tabela 16. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

Rok	2016	2017	2018
Liczba bezrobotnych ogółem	163	132	121
Bezrobotne kobiety	97	79	76
Bezrobotni mężczyźni	66	53	45

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił w 2018 roku 1,8%. Udział procentowy bezrobotnych kobiet w 2018 roku wynosił 2,4% i był wyższy od wskaźnika określającego bezrobotnych mężczyzn, który wynosił 1,2%.

Jak wskazują dane porównawcze, poziom bezrobocia w Powiecie Wrocławskim jest dużo niższy od średniej wojewódzkiej i krajowej.

Tabela 17. Stopa bezrobocia w Powiecie Wrocławskim, Województwie Dolnośląskim oraz Kraju w latach 2016-2018. Źródło: GUS <https://bdl.stat.gov.pl/>

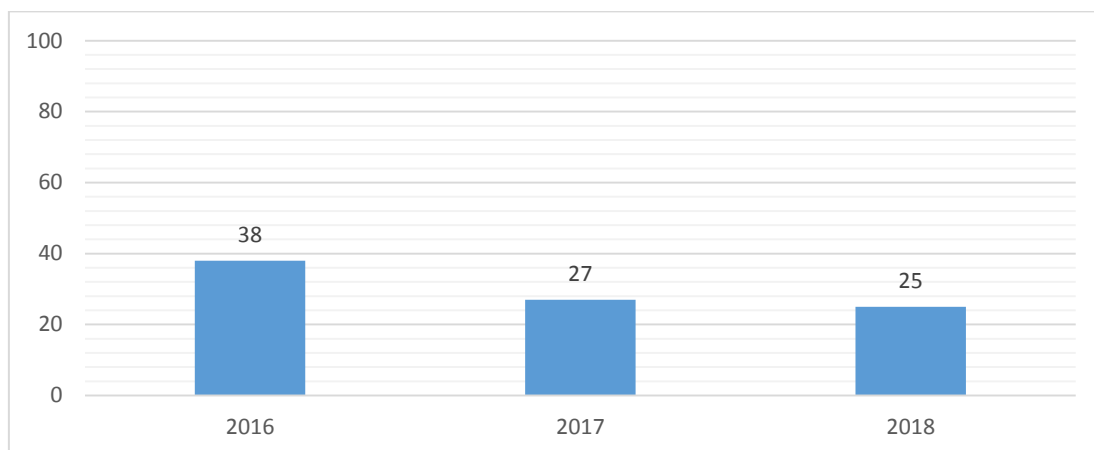
Rok	2016	2017	2018
Powiat Wrocławski	2,7%	2,0%	1,9%
Województwo Dolnośląskie	7,2%	5,7%	5,2%
Polska	8,2%	6,6%	5,8%

Ubóstwo

Następnym ważnym problemem społecznym Gminy jest ubóstwo. Ubóstwo jest określane jako stan uwarunkowany najczęściej niewystarczającą wysokością dochodów. Brak dochodów uniemożliwia zaspokajanie potrzeb, zarówno biologicznych, jak i uczestnictwa w życiu społecznym, a przy utrzymującym się długim okresie występowania niedostatku, stanowi zagrożenie wykluczenia społecznego. Problem ubóstwa często wiąże się z innymi czynnikami takimi, jak bezrobocie, choroby, dysfunkcyjność rodzin czy alkoholizm.

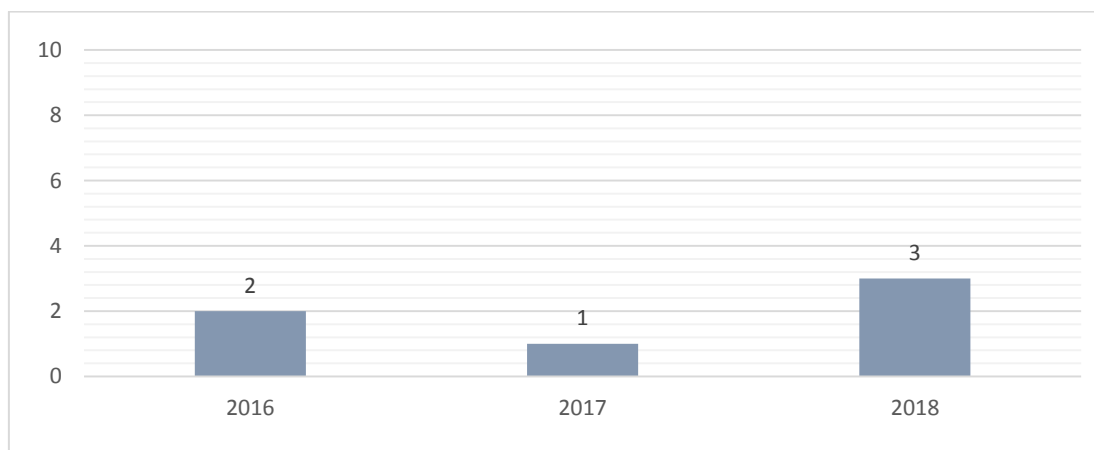
Jak ilustruje poniższy wykres liczba beneficjentów pomocy społecznej, którym udzielono wsparcia z powodu ubóstwa również sukcesywnie maleje. W roku 2018 liczba beneficjentów była mniejsza o 34% w stosunku do roku 2016.

Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

Z problemem ubóstwa ściśle związany jest problem bezdomności. W latach 2016-2018 liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezdomności była zmienna. W roku 2018 wzrosła o 200% w stosunku do roku poprzedniego.

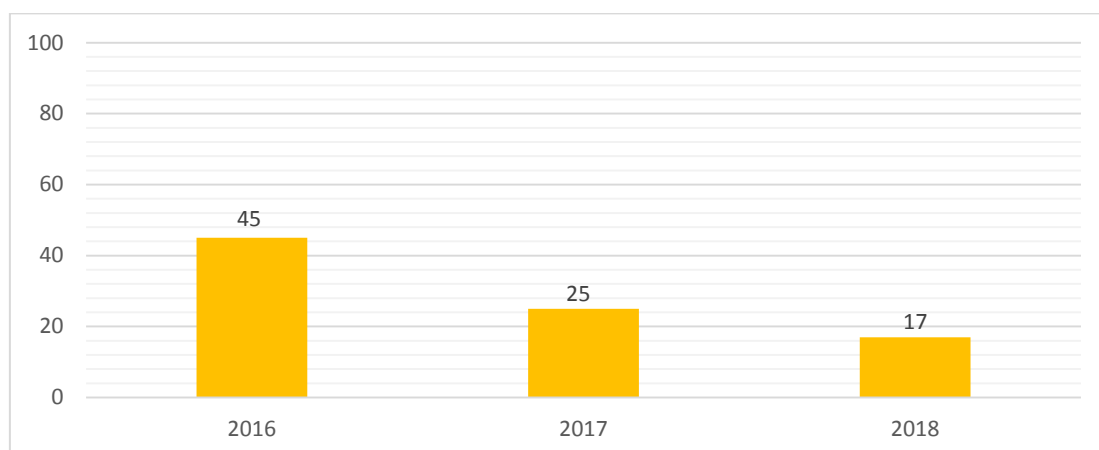
Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Powodem trudnej sytuacji mieszkańców Gminy Żórawina korzystających z pomocy społecznej są także problemy wynikające z ich bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego. Ilość rodzin objętych pomocą z tego tytułu w latach 2016-2018 znacząco spadła. W 2018 roku była mniejsza o 62% w stosunku do roku 2016.

Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo –wychowawczych GOPS zapewnia wsparcie asystenta rodziny. Szczegółowe zadania asystenta określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U 2019 poz.1111). Asystent rodziny pracuje z rodziną w oparciu o plan pracy z rodziną. W roku 2016 i 2017 z usług asystenta rodziny korzystało 8 rodzin, w 2018 roku 10 rodzin otrzymało wsparcie asystenta rodziny.

Tabela 18. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

Rodzaj rodziny	Liczba rodzin		
	2016	2017	2018
Rodziny z dziećmi	70	68	18
Rodziny niepełne	31	37	10
Rodziny emerytów i rencistów	38	52	26

Na przestrzeni trzech lat liczba rodzin z dziećmi korzystających ze świadczeń pomocy społecznej zmniejszyła się o 74%.

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się pieczę zastępczą, którą organizuje powiat. Z terenu Gminy w 2018 roku 14 dzieci przebywało w pieczy zastępczej.

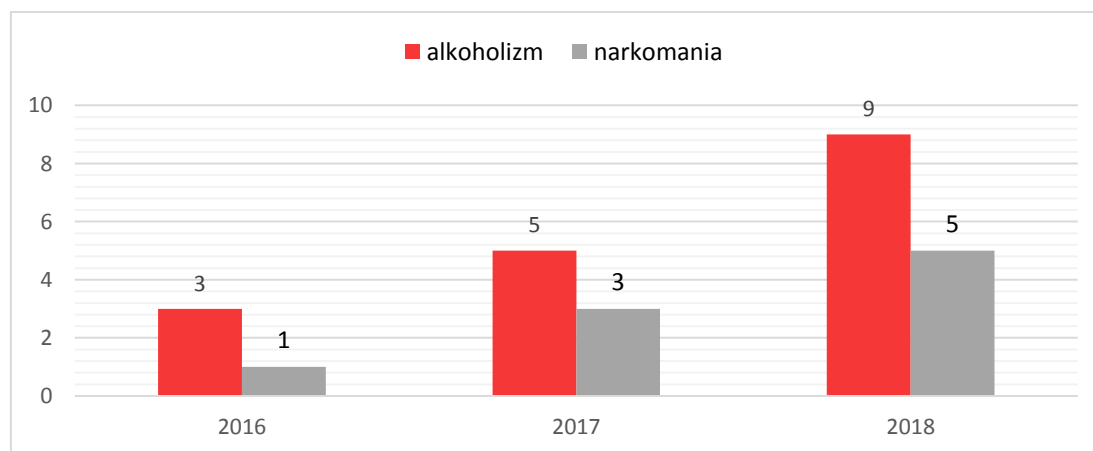
Tabela 19. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wrocławskiego w latach 2016-2018. Źródło: PCPR we Wrocławiu.

	2016	2017	2018
Pieczna rodzinna	11	14	12
Pieczna instytucjonalna	3	2	2
ogółem	14	16	14

Uzależnienia

Powodem udzielania pomocy rodzinom w Gminie Żórawina są problemy rodzin, w których występuje uzależnienie od alkoholu i narkotyków. Nadużywanie alkoholu czy uzależnienie od substancji psychoaktywnych wpływa zarówno na stan zdrowia osoby uzależnionej, ale także powoduje występowanie przestępczości i przemocy. W Gminie niepokojąco rośnie liczba uzależnień, w tym uzależnień od narkotyków.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

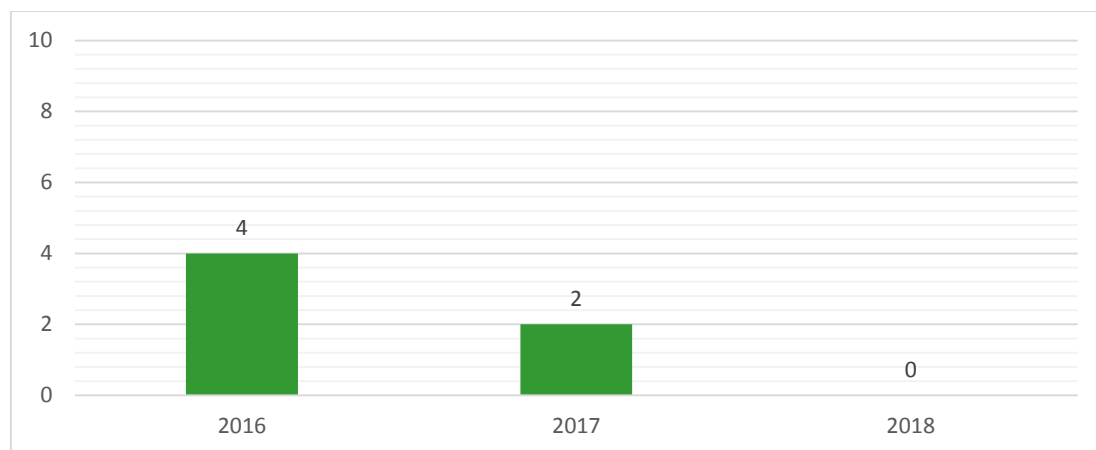

Liczba rodzin, które otrzymują wsparcie z uwagi na problemy alkoholowe w latach 2016-2018 z biegiem lat zwiększa się. W roku 2018 wzrosła o 200% w stosunku do roku 2016. Podobnie kształtuje się sytuacja dotycząca przyznawania pomocy rodzinom z powodu narkomanii, w roku 2018 liczba świadczeniobiorców wzrosła o 400%.

Potrzeba ochrony macierzyństwa

W latach 2016-2017 kilka rodzin otrzymało wsparcie z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa. W roku 2018 tą pomocą nie objęto żadnej rodziny.

Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

Przemoc w rodzinie

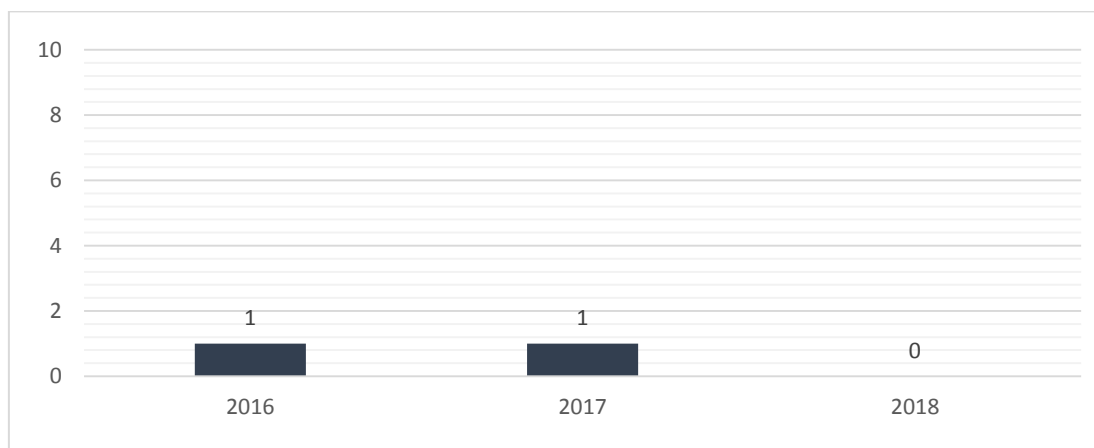
Jak wynika z danych GOPS w Żórawinie przemoc w rodzinie nie jest częstym powodem trudnej sytuacji życiowej mieszkańców Gminy. W 2016 i 2017 roku z powodu przemocy w rodzinie wsparcie otrzymała 1 rodzina, w 2018 roku żadna rodzina nie otrzymała świadczeń z tego powodu. Pracownicy socjalni GOPS systematycznie monitorowali sytuację w zagrożonych rodzinach.

W Gminie działa Punkt konsultacyjno – informacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz dla osób zagrożonych przemocą w rodzinie.

W 2016 roku z pomocy punktu korzystało 15 osób doznających przemocy w rodzinie, w 2017 roku – 8 osób, w 2018 roku – 2 osoby.

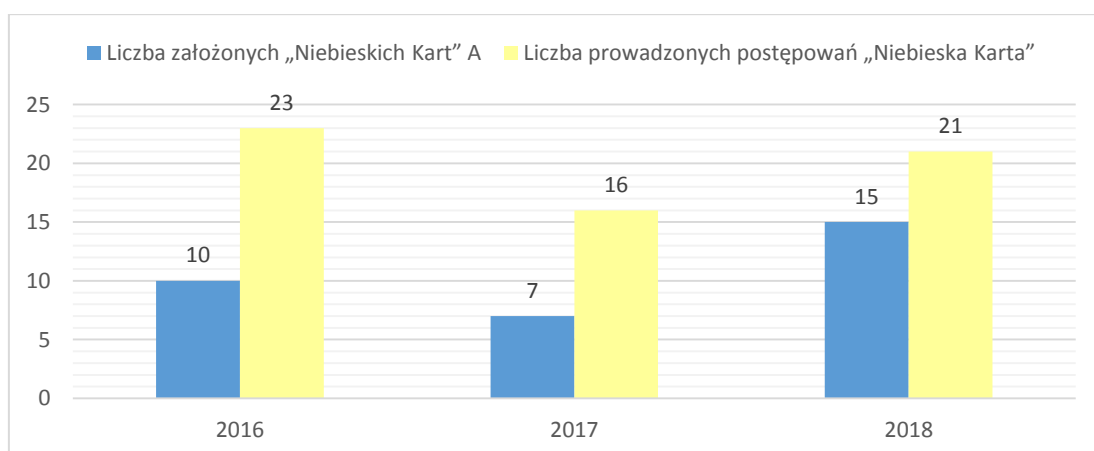
Wszystkie rodziny, w których występowało podejrzenie przemocy domowej zostały objęte pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.

Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

Działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowane są poprzez procedurę „Niebieska Karta”, która obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie. Procedura ma charakter interwencyjny, zostaje wszczęta w przypadku stwierdzenia lub podejrzenia przemocy w rodzinie poprzez wypełnienie „Niebieskiej Karty – A”. Podmiotami uprawnionymi do uruchomienia procedury są jednostki pomocy społecznej, GKRPA, policja, placówki oświaty i ochrony zdrowia. Jak ilustruje poniższy wykres w latach 2016-2018 liczba zakładanych Niebieskich Kart była zmienna. W 2017 roku była mniejsza o 30% w stosunku do roku 2016. Natomiast w roku 2018 liczba wszczętych procedur Niebieska Karta A wzrosła o 114% w odniesieniu do roku poprzedniego.

Wykres 15. Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta A oraz prowadzonych postępowań w latach 2016-2018. Źródło: Dane GOPS Żórawina.

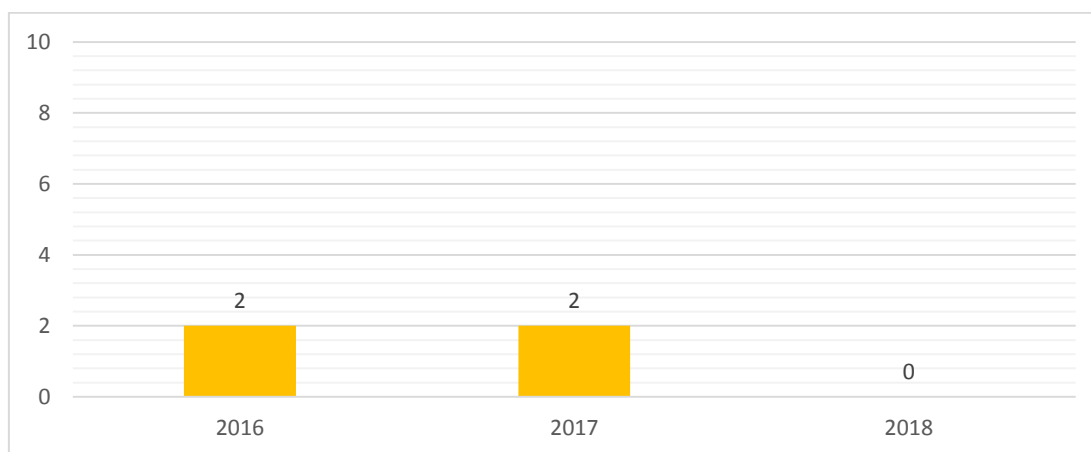

Trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego

Wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Żórawina znajdują się rodziny, w których członkowie mają problemy wynikające z trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego. Działania wobec osób przebywających w zakładach karnych oraz je opuszczających podejmowane są przez instytucje działające w różnych obszarach: sądownictwo, służba więzienna, publiczne służby zatrudnienia, pomoc społeczna oraz sektor pozarządowy. Dla zapewnienia skuteczności wsparcia istotne jest zdiagnozowanie sytuacji tych osób oraz opracowanie modelu współpracy międzyinstytucjonalnej oraz międzysektorowej na rzecz ich wspierania.

W Gminie Żórawina w latach 2016-2017 kilka rodzin otrzymało wsparcie z tytułu trudności adaptacyjnych osób po opuszczeniu zakładu karnego. W 2018 wsparcia takiego nie udzielono.

Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.

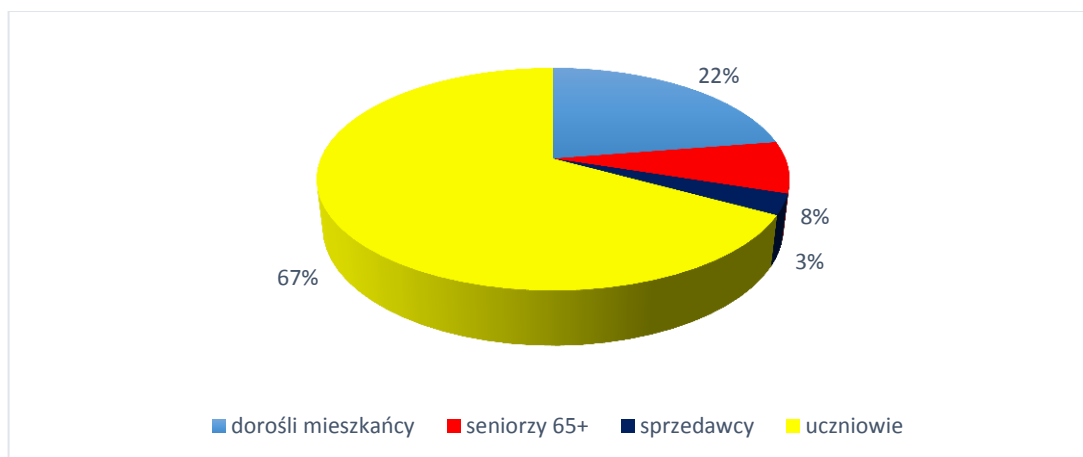
6.2 Problemy i potrzeby społeczne mieszkańców na podstawie Diagnozy problemów społecznych Gminy Żórawina

Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Żórawina przeprowadzona była w 2019 roku na zlecenie Urzędu Gminy. Realizatorem badań była „Oficyna Profilaktyczna”.

Diagnoza miała na celu ukazanie skali problemów społecznych występujących na terenie Gminy Żórawina. Istotą badania było poznanie opinii oraz postaw względem wybranych problemów społecznych: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego, przemocy domowej i rówieśniczej, uzależnień behawioralnych, niepełnosprawności, wykluczenia społecznego, bezrobocia, niepełnosprawności, bezdomności, a także problemów opiekuńczo-wychowawczych. Badania ankietowe zrealizowano od maja do lipca 2019 roku, a grupy

docelowe stanowili dorośli mieszkańcy Gminy, seniorzy, uczniowie oraz sprzedawcy. W badaniu łącznie wzięło udział 667 osób. Poniższy wykres przedstawia szczegółową strukturę próby badawczej.

Wykres 17. Struktura próby badawczej. Źródło: *Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Żórawina str. 14.*

Poniżej przedstawione zostały problemy społeczne najczęściej dotykające mieszkańców Gminy w trzech grupach wiekowych. Wszystkie dane pochodzą z Diagnozy problemów społecznych na terenie Gminy Żórawina przeprowadzonej w 2019 roku.

I. Uczniowie szkół

Alkohol i narkotyki

Wśród uczniów szkół problem alkoholowy jest istotny, ponieważ spożycie alkoholu zadeklarowało 19% respondentów. Niepokojące jest to, iż większość z nich zostało poczęstowanych alkoholem i sięgnęło po napoje wysokoprocentowe podczas uroczystości rodzinnej. Znaczny odsetek respondentów przyznaje, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu. Świadczy to o dużym przyzwoleniu społecznym do picia alkoholu w gronie rodzinnym. Niepokojący jest również fakt, że 12% uczniów uważa, że alkohol jest łatwo dostępny.

Problem zażywania substancji psychoaktywnych przez młodych mieszkańców Gminy nie jest znaczący. Większość badanych zdaje sobie sprawę ze szkodliwości sięgania po tego typu substancje, jednakże 5% oceniło narkotyki i dopalacze jako mało szkodliwe lub nieszkodliwe. Niepokojący jest fakt, że 11% uczniów zna miejsca, w których może kupić substancje psychoaktywne.

Przemoc

Ważnym problemem wśród dzieci i młodzieży w Gminie jest problem przemocy, ponieważ ponad 34% uczniów przyznaje, że jej doświadczyła. Większość uczniów doznało przemocy ze strony kolegów ze szkoły i znajomych. 1/3 badanych uczniów uważa, że w ich szkole występuje przemoc. 26% uczniów stosowało przemoc. Zjawisko przemocy domowej dotyczy 9% młodych mieszkańców Gminy.

II. Dorośli mieszkańcy

Problemy dzieci i młodzieży

Wśród problemów społecznych, które zdaniem dorosłych mieszkańców Gminy dotyczą dzieci i młodzież w Gminie Żórawina wymieniono: spożywanie alkoholu przez dzieci i młodzież (37%), palenie papierosów (27%), brak możliwości doksztalcania się (18%), 17% badanych twierdzi, że problemem w Gminie jest zażywanie narkotyków przez młodych ludzi. 13% badanych mieszkańców doświadcza trudności w opiece nad dziećmi w wieku przedszkolnym, a 12% wskazało na ograniczony dostęp do Internetu. Za główne utrudnienia mieszkańcy uznają brak odpowiedniego miejsca na spotkania dla młodzieży (51%) oraz brak miejsca spotkań w poszczególnych wsiach (49%).

Uzależnienia

Problem alkoholowy w Gminie występuje w umiarkowanym natężeniu, abstynencję zadeklarowało 39% ankietowanych. Jednak 28% mieszkańców zauważyło wzrost spożycia alkoholu na przestrzeni lat. Niestety po alkohol sięgają także kobiety w ciąży, 26% ankietowanych widziało kobiety w ciąży pijące alkohol. Zdarzają się również przypadki prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu – 43% respondentów było świadkiem takiej sytuacji, natomiast 12% zadeklarowało, iż zdarzyło im się kierować pojazdem pod wpływem alkoholu.

Problem uzależnienia od środków psychoaktywnych jest znikomy, większość mieszkańców nigdy nie zażywała środków psychoaktywnych (97%). Jednocześnie 19% respondentów uważa że narkotyki są łatwo dostępne

Znaczny odsetek badanych nie ma także wiedzy dotyczącej możliwości pozyskania narkotyków (63%) i dopalaczy (57%). Niepokojący jest jednak odsetek respondentów uznających narkotyki i dopalacze jako łatwe do pozyskania, 12% zadeklarowało, iż można je

zakupić w szkole, przed szkołą, 9% że w centrum miejscowości, 5% zna konkretną osobę, u której może kupić środki psychoaktywne.

Przemoc

Skala problemu doświadczania przemocy jest w Żórawinie nieznacznie niższa, niż ogólnopolska. 9% ankietowanych dorosłych mieszkańców doświadczyło w swoim życiu przemocy. Była to głównie przemoc psychiczna i fizyczna, ale także ekonomiczna, 17% badanych zna osobę która doświadcza przemocy w swoim domu. Kobiety częściej były ofiarami przemocy niż mężczyźni. Niepokojący jest fakt, że większość osób, które stosowały przemoc robiły to w stosunku do dziecka/dzieci, a 5% uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą wychowawczą. Zdaniem większości mieszkańców problem przemocy w rodzinie związany jest z piciem alkoholu (87%), zażywaniem narkotyków (43%), zażywaniem dopalaczy (33%), choroby (21%), wykluczeniem społecznym (10%) i zażywaniem leków (9%).

Niepełnosprawność

Problem związany z niepełnosprawnością na terenie Gminy Żórawina jest widoczny, 17% mieszkańców często spotyka się z osobami niepełnosprawnymi w Gminie, a co piąty ankietowany ma w rodzinie osobę niepełnosprawną, w tym 50% osób jest niepełnosprawna fizycznie, 21% ma niepełnosprawność złożoną, 19% sensoryczną, a 12% psychiczną. Większość osób ma orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim 38%, 36% w stopniu znacznym, a 26% w stopniu umiarkowanym.

Problem wykluczenia społecznego

Z przeprowadzonej analizy wynika, że 13% mieszkańców doświadczyło problemu wykluczenia społecznego, w tym: 4% ze względu na chorobę psychiczną, 3% ze względu na starszy wiek, 2% ze względu na sieroctwo i bezdomność, a 1% ze względu na niepełnosprawność, ubóstwo i wielodzietność rodziny. Problem ubóstwa w Gminie Żórawina występuje w małej skali 16% badanych doświadczyła go w swoim życiu. Według ankietowanych dorosłych mieszkańców Gminy najbardziej zagrożone ubóstwem są osoby starsze i samotne (49%), osoby bezrobotne (49%) oraz dotknięte problemem uzależnień (46%), rodziny wielodzietne (31%) osoby uzyskujące niskie dochody (25%), osoby samotnie wychowujące dzieci (21%) oraz osoby niepełnosprawne (19%).

Problemy opiekuńczo-wychowawcze wśród dorosłych mieszkańców

Głównymi źródłami bezradności opiekuńczo-wychowawczej według dorosłych mieszkańców Gminy jest niski poziom umiejętności wychowawczych (54%) oraz uzależnienia (49%). W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na następujące powody: przemoc w rodzinie (30%), ubóstwo (26%), niskie dochody (20%), niepełna rodzina (18%), wielodzietność (15%), a także niepełnosprawność czy długotrwała choroba (10%).

Negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci młodzieży to według respondentów głównie spożywanie alkoholu i palenie papierosów (47%), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (40%), zaniedbanie wychowawcze (33%), przemoc rówieśnicza (27%), chuligaństwo i przestępczość (27%), brak miejsc spotkań np. w poszczególnych wsiach (27%).

Mieszkańcy uznali, że sytuacja może się poprawić dzięki większej dostępności do konsultacji psychologiczno-pedagogicznych (42%), profilaktyce i terapii uzależnień (38%), edukacji rodzin (35%), a także pomocy terapeutycznej (32%).

III. Problemy i potrzeby seniorów

Głównymi problemami osób starszych w Gminie jest utrudniony dostęp do placówek medycznych (56%), choroby (52%) oraz samotność (52%). Kolejno seniorzy wskazali na utrudniony dostęp do placówek opiekuńczych (32%), 30% seniorów uważa, że ich problemem jest ubóstwo oraz bieda, 26% osób starszych wyróżniło niepełnosprawność, 14% utrudniony dostęp do placówek kulturalnych, a 10% wskazało na bariery architektoniczne w Gminie. Problemem seniorów związanym z publicznymi usługami medycznymi są: odległe terminy wizyt (84%), długie oczekiwania w kolejkach (76%), brak dobrej komunikacji publicznej (50%) oraz duże odległości od przychodni (40%), a także krótkie godziny przyjęć (28%).

Do głównych potrzeb osób starszych w środowisku lokalnym 62% seniorów zaliczyło usługi opiekuńczo – pielęgnacyjne, oraz 56% pomoc materialną, a 52% wskazała na wsparcie emocjonalne, 34% respondentów chciałoby pomocy w doradztwie i załatwianiu spraw urzędowych. Seniorzy wskazywali na problemy związane z komunikacją Gminną.

Oferta dla osób starszych jest niewystarczająca. Według osób starszych w Gminie brakuje głównie usług opiekuńczych (46%) oraz programów zdrowotnych (42%), brak klubów seniora wskazało 36% respondentów, brak placów rekreacji ruchowej wskazało 32%

seniorów, 30% chciałoby skorzystać z usług psychologa, 24% zaznaczyło Domy Dziennego Pobytu, a 14% Domy Pomocy Społecznej.

Seniorzy odpowiadali na pytanie dotyczące sposobu spędzania wolnego czasu. Najwięcej badanych wskazało na oglądanie telewizji (72%) oraz czytanie książek i prasy (60%), rozwiązywanie krzyżówek i łamigłówek (54%) oraz opiekowanie się wnukami (54%). Połowa badanych słucha radia, a 38% spotyka się ze znajomymi oraz rodziną. Nikt z seniorów nie uczestniczy w spotkaniach kół zainteresowań, klubów oraz w wydarzeniach organizowanych przez Gminne Centrum Kultury lub Bibliotekę.

Zajęcia i usługi skierowane do osób starszych, na które jest największe zapotrzebowanie w Gminie to: usługi opiekuńcze (38%), zajęcia ruchowe (taniec, aerobik, gimnastyka itp.), warsztaty komputerowe (32%), miejsca, w których osoby starsze i samotne mogłyby spędzać czas (32%), zajęcia kulturalne (30%), warsztaty artystyczne (24%) oraz nauka języków obcych (20%).

6.3 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - położenie w obrębie Aglomeracji Wrocławskiej, - korzystne położenie pod względem komunikacyjnym, - dostępność terenów pod inwestycje, - duża liczba zakładów pracy w obrębie Gminy i Powiatu, - niski poziom bezrobocia, - dodatni przyrost naturalny, - dodatnie saldo migracji <p>edukacja, kultura, sport:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gminnego Centrum Kultury i świetlic wiejskich, - profesjonalna i zaangażowana kadra, - aktywna działalność klubów sportowych - wysoki poziom edukacji <p>pomoc społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - profesjonalna kadra, - dobre rozpoznanie potrzeb środowiska lokalnego, - wysoka jakość usług, 	<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczająca infrastruktura społeczna, - problemy z dostępem do lekarzy specjalistów, - utrudniony dostęp seniorów do placówek medycznych - niewystarczająca częstotliwość połączeń transportu publicznego na terenie Gminy, - duża liczba barier utrudniających funkcjonowanie osób z niepełnosprawnościami. <p>edukacja, kultura, sport:</p> <ul style="list-style-type: none"> - słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna - ograniczona oferta dla starszej aktywnej młodzieży, - niedopasowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rodziców, - utrudniony dostęp seniorów do placówek kulturalnych <p>pomoc społeczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - starzenie się społeczeństwa i pojawiające

<ul style="list-style-type: none"> - spadek liczby rodzin korzystających z pomocy i wsparcia GOPS. <p>organizacje społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - chęć i zapał do działania, 	<p>się problemy związane z koniecznością zapewnienia wsparcia seniorom,</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak dziennego domu pobytu dla osób starszych, niepełnosprawnych, - niedostateczna liczba mieszkań socjalnych, chronionych, komunalnych. <p>organizacje społeczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - niski poziom aktywności mieszkańców gminy, w tym zwłaszcza seniorów, - brak finansów na działalność ngo, - niewystarczająca infrastruktura społeczna.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, - rozwój społeczeństwa obywatelskiego, - wzrost jakości usług edukacyjnych, - wsparcie socjalne osób starszych, - programy zdrowotne dla seniorów pozwalające na utrzymanie sprawności intelektualnej i fizycznej, - programy likwidujące wykluczenie cyfrowe, - spadek bezrobocia, - duże nakłady na inwestycje komunikacyjne w kraju, 	<ul style="list-style-type: none"> - migracja zarobkowa, - bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu własnych problemów, - brak zabezpieczenia społecznego na wypadek choroby, starości, - wyuczona bezradność, roszczeniowość postaw, - starzenie się społeczeństwa, - obniżanie wieku inicjacji alkoholowej i narkotykowej oraz wysoki poziom przyzwolenia społecznego do picia w środowisku rodzinnym i rówieśniczym,

IV PLANOWANIE DZIAŁAŃ

1. Misja i wizja Gminy Żórawina

Misja

Gmina Żórawina – silne rodziny, aktywni seniorzy, integralny rozwój człowieka.

Wizja rozwoju społecznego Gminy Żórawina:

Gmina Żórawina dążąc do poprawy jakości życia swoich mieszkańców, przeciwdziała marginalizacji społecznej oraz eliminuje negatywne zjawiska, staje się społecznością wrażliwą, potrafiącą zaspokoić potrzeby społeczności lokalnej.

Kluczowym zadaniem władz Gminy Żórawina jest zapewnienie wysokiego poziomu życia swoim mieszkańcom, a więc stworzenie możliwości i warunków do rozwoju we wszystkich dziedzinach życia. Na szczególną uwagę zasługują osoby, które z takich czy innych przyczyn samodzielnie nie są w stanie włączyć się w szereg przemian podnoszących warunki życiowe społeczności lokalnej. Specjalistyczne wsparcie tych osób stworzy im szansę do rozwoju, a co za tym idzie przełoży się na spadek patologii społecznych w gminie. Zakres zadań związanych ze sferą społeczną oddziałującą na standard życia mieszkańców jest bardzo szeroki. Wizja rozwoju Gminy zostanie zrealizowana poprzez działania z zakresu: sportu, rekreacji, turystyki, edukacji, kultury, opieki zdrowotnej i pomocy społecznej.

2. Prognoza zmian w zakresie objętym strategią

Analiza szerokiego spektrum programów rozwoju, których wdrażanie będzie w perspektywie co najmniej najbliższych 10 lat oddziaływać na sytuację w Gminie Żórawina, pozwala prognozować, że w tym okresie, pomoc społeczna stanowić będzie fundamentalny element w polityce zarówno państwa polskiego, jak i samorządu lokalnego. Będzie to efekt między innymi wprowadzania w życie programu „Europa 2020”, który wiele uwagi poświęca poprawie sytuacji w sferze społecznej.

Gmina Żórawina, podobnie jak inne samorządy w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-polityczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w Gminie warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych – starzenie się społeczeństwa

Gminy, migracji – zwłaszcza ludzi młodych, napływu imigrantów, niekorzystnych zmian w obszarze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych, oraz innych nieznanych jeszcze dzisiaj zagrożeń.

Mając na względzie oddziaływania i problemy globalne, lokalna polityka społeczna w Gminie Żórawina musi uwzględniać narastający problem starzenia się społeczeństwa, zmiany systemu wartości, zmiany w strukturze rodziny, czy też powiększające się obszary zagrożeń funkcjonowania jednostki i rodziny. Można więc przyjąć, że pomoc społeczna będzie podlegać dużym przemianom zarówno w układzie instytucjonalnym, jak i zadaniowym. Rozwój sytuacji społecznej na terenie Gminy będzie ściśle związany z rozwojem ekonomiczno – społecznym społeczności lokalnej. Uwzględniając przeprowadzoną diagnozę sytuacji społecznej w Gminie Żórawina oraz skalę i znaczenie społeczne ujawniających problemów określono cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań, które uwzględniają zagrożenia i problemy wynikające z sytuacji zewnętrznej, ale przede wszystkim biorą pod uwagę uwarunkowania lokalne.

Uwzględniając dostępne opracowania analityczne, wyniki ankiet, oraz przeprowadzoną diagnozę lokalnej sytuacji w sferze społecznej sformułowano prognozę przewidywanego rozwoju sytuacji w sferze społecznej.

W układzie celów strategicznych przedstawia się ona następująco:

- **Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem, bezdomnością i uzależnieniami**

prognozuje się:

- potrzeby niesienia pomocy osobom długotrwale pozostającym bez pracy, postępującą dezaktualizację kwalifikacji osób długotrwale bezrobotnych i nieaktywnych zawodowo;
- dalsze rozwarstwienie materialne społeczeństwa;
- utrzymywanie się niedoboru pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i ich rodzin, rozproszenie i niewystarczający poziom integracji działań pomocowych świadczonych osobom dotkniętym przemocą, utrzymywanie się niewystarczającego poziomu profilaktyki w zakresie rozwiązywania problemów przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom, utrzymywanie się zapotrzebowania na usługi edukacyjne dotyczące problemu przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom;

- **Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży**

prognozuje się:

- zwiększoną dzietność rodzin spowodowaną programem Rodzina 500+;
- zwiększającą się liczbę rodzin niepełnych, wymagających wsparcia alimentacyjnego;
- niewystarczający w stosunku do narastających potrzeb poziom funkcjonowania systemu pieczy zastępczej;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych świadczonych przez instytucje pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe w stosunku do rodzin;
- występowanie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci;

- **Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania**

prognozuje się:

- niewystarczająca jakość życia osób z niepełnosprawnością, występowanie sytuacji niepełnego uczestnictwa osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, występowanie stanu niewystarczającej integracji społecznej osób z niepełnosprawnością;
- występowanie istotnego odsetka osób bezrobotnych, dla których niepełnosprawność jest dodatkowym ograniczeniem w dostępie do zatrudnienia;
- utrzymywanie się potrzeb w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób z niepełnosprawnością i ich rodzin;
- utrzymywanie się potrzeb pomocy względem osób z zaburzeniami psychicznymi oraz ich rodzin;
- występowanie izolacji i wykluczenia z życia społecznego osób starszych;
- pogłębiające się ubóstwo osób starszych;
- wzrastające potrzeby w zakresie usług socjalnych i opiekuńczych w stosunku do osób starszych;

- **Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych**

prognozuje się:

- utrzymywanie się zapotrzebowania na nowe lub unowocześnione usługi świadczone przez przygotowane do tego podmioty sektora pozarządowego osobom oraz rodzinom;

- występowanie potrzeb wymagających rozwiązań innowacyjnych dla obszaru polityki społecznej;
- tworzenie szerokich partnerstw lokalnych w celu rozwiązywania problemów społecznych;
- wzrost aktywności społecznej mieszkańców;
- utrzymywanie się rozproszenia inicjatyw i działań prowadzonych przez instytucje publiczne i prywatne.

Przedstawione powyżej prognozy pozwalają zdefiniować system działań czyli strategię, która powinna być zrealizowana, aby ograniczyć skutki różnorodnych zagrożeń wynikających zarówno z uwarunkowań zewnętrznych, naturalnych zjawisk biologicznych (np. niepełnosprawności), problemów cywilizacyjnych, jak i niedoskonałości lokalnego systemu polityki społecznej. Proponowana strategia będzie obejmować osiągnięcie celów nastawionych na eliminację zagrożeń oraz poprawę sytuacji, która w czasie opracowywania Strategii została zidentyfikowana jako niekorzystna.

Wprowadzanie zmian społecznych na terenie Gminy Żórawina, poprzez realizację celów i zadań strategicznych, zaowocuje ograniczeniem skutków rozpoznanych problemów społecznych, intensyfikacją rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy oraz poprawą jakości życia mieszkańców. Prognozuje się, że realizowane działania zaktywizują i zachęcą mieszkańców do udziału w rozwiązywaniu problemów dotyczących społeczności lokalnej.

Wdrożenie strategii spowoduje:

- poprawę bezpieczeństwa socjalnego obywateli oraz poprawę warunków ich życia,
- wzmocnienie kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie,
- poprawę stanu zdrowia i sprawności fizycznej, w tym szczególnie osób starszych i niepełnosprawnych,
- poprawę jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych,
- zapewnienie dostępu do usług pielęgnacyjnych i opiekuńczych w środowisku zamieszkania, bez konieczności kierowania mieszkańców do DPS,
- wzmocnienie pozycji rodziny w społeczności lokalnej,
- zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie,
- zmniejszenie rozmiaru problemu uzależnień w gminie,
- stworzenie dogodnych warunków rozwoju dzieci i młodzieży.

Osiągnięcie prognozowanych zmian będzie możliwe przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

3. Cele i harmonogram realizacji

Celem strategii są działania długookresowe i długofalowe, polegające na inwestycji w kapitał ludzki, system edukacji, aktywność obywatelską, poprawę sytuacji materialnej, co przekłada się na działania na rzecz poprawy zatrudnienia oraz budowania lokalnego rynku pracy. Kompleksowa pomoc osobom z problemami społecznymi powinna opierać się ponadto na profilaktyce, systematycznym monitorowaniu sytuacji społecznej i wczesnym reagowaniu na dostrzegane deficyty.

Szczegółowa diagnoza i analiza sytuacji społecznej Gminy Żórawina połączona z badaniami ankietowymi, pozwoliła wyodrębnić następujące cele strategiczne:

- 1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu: bezrobociem, ubóstwem, bezdomnością i uzależnieniami.**
- 2. Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży.**
- 3. Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania.**
- 4. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych.**

Następnie w ramach poszczególnych celów strategicznych wyodrębniono cele operacyjne i kierunki działań.

		spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne.														
		Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych.	JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne			x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Rozwijanie gminnego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności	Systematyczne monitorowanie problemu bezdomności i zabezpieczanie pomocy doraźnej osobom bezdomnym.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności przy wykorzystaniu indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Organizacja funkcjonowania mieszkań wspomaganych dla	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

		osób bezdomnych, osób po odbyciu kary pozbawienia wolności, opuszczających placówki.													
Rozbudowa i wzmacnianie systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień		Rozwijanie systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnienia oraz dotkniętych przemocą poprzez kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Podjęcie działań w zakresie edukacji i promowania zdrowego – trzeźwego stylu życia. Promocja życia bez alkoholu, narkotyków i innych substancji uzależniających.	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO,GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form	GOPS, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO,GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

		spędzania wolnego czasu.													
		Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	GOPS, JST, GKRPA, ZI, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Podjmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.	GOPS, JST, GKRPA, ZI, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zintegrowanie działań służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu	Tworzenie i realizowanie kompleksowych projektów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, np. dotyczących zasobu mieszkaniowego komunalnego.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Podjmowanie interdyscyplinarnej współpracy podmiotów działających na rzecz osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Praca metodą streetworkingu.	GOPS, PUP, JST, GKRPA, Oświata, ZI, Policja, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych.	GOPS, NGO, JST,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń).	GOPS, NGO, Oświata,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pomoc rodziny wspierającej.	GOPS, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania. Organizacja zajęć z wczesnego wspomaganie rozwoju.	NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczna - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej	NGO, Oświata, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

		i żłobka.													
Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży		Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna itp.) dzieciom z rodzin ubogich.	GOPS, NGO, Oświata, JST,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.	GOPS, NGO, Oświata, JST, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów, olimpiad	NGO, Oświata, GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Rozwijanie bazy edukacyjnej, służącej realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	Oświata, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Popularyzacja aktywnego wypoczynku	Organizacja zawodów sportowych	Oświata, JST, NGO, KS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

	przez uprawianie sportu i rekreację	Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych	Oświata, JST, NGO, KS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	
		Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych	Oświata, JST, NGO, KS, GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy	Oświata, JST, NGO, KS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia	Oświata, JST, NGO, KS	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przewycięzaniu trudności	Realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców wykazujących braki w tym zakresie.	GOPS, NGO, Oświata, Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Intensyfikacja pracy socjalnej.	GOPS,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Podejmowanie działań zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	GOPS, NGO, Policja,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

		Wykorzystanie instytucji asystentów rodziny do pracy nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania rodziny.	GOPS,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Rozwijanie interdyscyplinarności w działaniach podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin.	GOPS, NGO, Oświata, JST, GKRPA, Policja,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Organizacja konkursów o tematyce kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy	NGO, Oświata, JST, GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Rozwijanie wśród mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (Warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne), kół zainteresowań.	NGO, Oświata, JST, GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

		Organizacja konkursów o tematyce regionalnej, prezentacja twórców ludowych.	NGO, Oświata, JST, GCK	Środki własne i zewnętrzne			x	x	x	x	x	x	x	x
Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania	Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych	Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy i miejsc w domach pomocy społecznej.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Umożliwienie osobom starszym zamieszkania w mieszkaniach wspomaganych.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne									x	x
		Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych.	GOPS, JST, NGO	Środki własne i zewnętrzne									x	x
		Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i szerzenie potrzeby zwiększenia opieki geriatrycznej.	GOPS, JST, Służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne					x	x	x	x	x	x
		Organizacja i wspieranie działalności	GOPS, JST, NGO, oświata, GCK	Środki własne i zewnętrzne				x	x	x	x	x	x	x

		wolontariatu na rzecz osób starszych													
Tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych		Opracowywanie i realizacja programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie wolnego czasu.	JST, NGO Służba zdrowia, GCK	Środki własne i zewnętrzne		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych w szczególności e-wykluczeniu.	JST, NGO,GCK	Środki własne i zewnętrzne				x	x	x	x	x	x	x	x
		Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów	JST, NGO,GCK	Środki własne i zewnętrzne			x	x	x	x	x	x	x	x	x
Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową		Utworzenie i wspieranie działalności klubu seniora.	JST, NGO,GCK	Środki własne i zewnętrzne				x	x	x	x	x	x	x	x
		Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych.	JST, NGO,GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Opracowywanie i realizacja programów	GOPS, JST, NGO,GCK	Środki własne i zewnętrzne				x	x	x	x	x	x	x	x

		promujących integrację międzypokoleniową													
Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych	Budowanie pozytywnego wizerunku starości.	GOPS, JST, NGO, GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Promowanie uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych	GOPS, JST, NGO, GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia	Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.	GOPS, NGO, oświata, służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych, zdrowotnych przeciwdziałających niepełnosprawności.	GOPS, NGO, służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji	Organizacja rehabilitacji	służba zdrowia, NGO,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Wspieranie funkcjonowania i tworzenia środowiskowych form pomocy osobom niepełnosprawnym.	GOPS, JST, NGO, PCPR, służba zdrowia	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Integracja ze środowiskiem osób niepełnosprawnych	Wspieranie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i zatrudnianie osób niepełnosprawnych.	PUP, NGO,	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Umożliwienie osobom niepełnosprawnym aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.	GOPS, JST, NGO, KS, GCK	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia integracyjnego i specjalnego.	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
	Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w	JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

		życiu społecznym.																	
		Wspieranie funkcjonowania mieszkalnictwa wspomaganego dla osób niepełnosprawnych.	GOPS, JST, NGO, PCPR	Środki własne i zewnętrzne													X	X	
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych	Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych	Wsparcie organizacji pozarządowych w tym doradztwo prawne, finansowe i lokalowe oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe	NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	
		Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.	GOPS, JST, GCK	Środki własne i zewnętrzne					X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy	JST	Środki własne i zewnętrzne					X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X
		Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne			X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X

		pozarządowymi.													
		Popularyzacja interdyscyplinarnego modelu pracy.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
		Umożliwianie pracownikom instytucji pomocy społecznej możliwości podnoszenia kwalifikacji i superwizji.	GOPS, NGO, JST	Środki własne i zewnętrzne	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Odpowiedzialne za realizację powyższych celów i zadań są wszystkie instytucje i organizacje działające w Gminie Żórawina w obszarze polityki społecznej.

4. Ramy finansowe strategii

Każdy podmiot z terenu Gminy będący realizatorem zadań w ramach strategii planuje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Nie stanowią one jedynie części składowej budżetu Gminy, ale także dotacje ze źródeł zewnętrznych, pozyskiwanych samodzielnie przez realizatorów. Źródłem finansowania działań przewidzianych do realizacji w niniejszej Strategii będą:

- budżet Gminy Żórawina,
- budżet Wojewody,
- budżet Samorządu Województwa,
- Fundusz Pracy,
- środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- środki Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego,
- inne środki.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Żórawina przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków socjalnych w latach 2017-2018 opracowaną na podstawie oceny zasobów pomocy społecznej za rok 2017 i 2018 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Dla przygotowania niniejszej projekcji, w modułach przyjęto założenia wynikające z prognoz: demograficznej, wydatków na pomoc społeczną, zmiany przepisów w zakresie pomocy społecznej oraz realizacji inwestycji w zakresie polityki społecznej w gminie.

W prognozie na lata 2019-2028 zastosowano średnią wzrostu 2,5% w skali roku wydatków na pomoc społeczną przewidywanego na podstawie danych własnych GOPS w Żórawinie i Banku Danych Lokalnych GUS.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie pomocy społecznej
1	2019	15.840.030,00
2	2020	20.130.888,00
3	2021	20.634.160,00
4	2022	21.150.014,00
5	2023	21.678.764,00
6	2024	22.220.733,00
7	2025	22.776.251,00

8	2026	23.345.657,00
9	2027	23.929.298,00
10	2028	24.527.530,00

Tak poważny wzrost wynika ze zmian w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.

Prognozy wykorzystane do sporządzenia ram finansowych strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Żórawina przyjęto w oparciu o procentową strukturę wydatków na politykę edukacyjną, kulturalną i wsparcie działalności organizacji pozarządowych w latach 2017-2018 opracowaną na podstawie oceny wydatków za rok 2017 i 2018 przy uwzględnieniu ryzyka finansowego - zmiana przepisów, wzrost wydatków, inflacja.

Lp.	rok	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki edukacyjnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie polityki kulturalnej	Prognoza wydatków finansowych w zakresie wsparcia organizacji pozarządowych
1	2019	18.803.000,00	1.720.000,00	170.000
2	2020	18.939.900,00*	1.900.000,00	200.000
3	2021	19.413.398,00	2.099.000,00	200.000
4	2022	19.898.733,00	2.300.000,00	200.000
5	2023	20.396.200,00	2.540.000,00	220.000
6	2024	20.906.106,00	2.800.000,00	220.000
7	2025	21.428.759,00	3.080.000,00	220.000
8	2026	21.964.477,00	3.390.000,00	240.000
9	2027	22.513.589,00	3.750.000,00	240.000
10	2028	23.076.429,00	4.150.000,00	240.000

* Wzrost o 5% w związku z podwyżkami płac planowanymi dla nauczycieli.

5. Programy

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Żórawina na lata 2019–2028 będzie realizowana w obszarze pomocy społecznej w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii,
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Żórawina,
- Program Współpracy Gminy Żórawina z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

V. MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

1. System monitorowania strategii.

Monitoringiem i ewaluacją objęte będą postępy w realizacji Strategii na dwóch poziomach: poszczególnych kierunków działań oraz celów operacyjnych i strategicznych. Zarządzanie realizacją strategii należy do GOPS w Żórawinie. Monitoring prowadzony będzie przez zespół oceniający powołany zarządzeniem Wójta Gminy Żórawina, a w jego skład wejdą m.in. przedstawiciele podmiotów realizujących strategię i współpracujących w jej realizacji. Poziom osiągnięcia każdego celu operacyjnego, poszczególnych zadań i projektów będzie mierzony raz na trzy lata poczynając od 2021 roku.

Istotny element systemu monitorowania stanowić będzie sporządzanie sprawozdania z planu realizacyjnego wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nierozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia.

Wskaźnikami oceny monitorowania celów strategicznych i szczegółowych Strategii będą przykładowo:

Cele operacyjne	Kierunki działań	Wskaźniki
Podejmowanie działań służących ograniczeniu skali długotrwałego bezrobocia i ubóstwa	Tworzenie i realizacja partnerskich programów przeciwdziałania ubóstwu i długotrwałemu bezrobociu.	- liczba programów dot. przeciwdziałania ubóstwu i bezrobociu - liczba osób uczestniczących w ww. programach

	Integracja i intensyfikacja działań z zakresu pomocy społecznej i instytucji rynku pracy służących aktywizacji beneficjentów pomocy społecznej, np. prac społecznie użytecznych, staży zawodowych, prac interwencyjnych.	- liczba zaktzywizowanych beneficjentów pomocy społecznej - liczba osób skierowanych do prac społecznie użytecznych, interwencyjnych, - liczba zorganizowanych staży zawodowych
	Prowadzenie kursów i szkoleń zawodowych dla osób dorosłych.	liczba szkoleń
	Usługi doradztwa zawodowego oraz poradnictwa psychologicznego, spotkania indywidualne, prelekcje, warsztaty grupowe, inne.	- liczba godzin poradnictwa zawodowego - liczba przeprowadzonych warsztatów grupowych
	Tworzenie podmiotów ekonomii społecznej, w tym przedsiębiorstw społecznych, spółdzielni socjalnych.	- liczba utworzonych PES, w tym spółdzielni socjalnych
Rozwijanie gminnego modelu przeciwdziałania i wychodzenia z bezdomności	Systematyczne monitorowanie problemu bezdomności i zabezpieczanie pomocy doraźnej osobom bezdomnym.	- liczba osób bezdomnych na terenie gminy - liczba osób bezdomnych, którym udzielono pomocy doraźnej
	Zapewnienie osobom bezdomnym schronienia, pomocy socjalnej, psychologicznej, reintegracji społecznej i zawodowej, w szczególności przy wykorzystaniu indywidualnych planów wychodzenia z bezdomności.	- liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie, pomoc socjalną, psychologiczną - liczba osób bezdomnych, które uczestniczyły w reintegracji społecznej i zawodowej - liczba osób które realizowały indywidualne plany wychodzenia z bezdomności
	Organizacja funkcjonowania mieszkań wspomaganych dla osób bezdomnych, osób po odbyciu kary pozbawienia wolności, opuszczających placówki.	- liczba funkcjonujących mieszkań dla osób bezdomnych - liczba osób przebywających w mieszkaniach wspomaganych
Rozbudowa i wzmocnienie systemu przeciwdziałania i rozwiązywania problemów uzależnień	Rozwijanie systemu pomocy rodzinom z problemem uzależnienia oraz dotkniętych przemocą poprzez	- liczba podjętych działań przez ZI i grupy robocze, GKRPA - liczba osób objętych

	kompleksowość i interdyscyplinarność podejmowanych działań.	pomocą
	Podjęcie działań w zakresie edukacji i promowania zdrowego – trzeźwego stylu życia. Promocja życia bez alkoholu, narkotyków i innych substancji uzależniających.	- liczba i rodzaj przeprowadzonych działań edukacyjnych - liczba osób uczestniczących w programach edukacyjnych
	Prowadzenie działań profilaktycznych, skierowanych do dzieci, młodzieży i rodziców mających zarówno charakter edukacyjny jak i dostarczających alternatywnych form spędzania wolnego czasu.	- liczba przeprowadzonych działań profilaktycznych - liczba uczestników biorących udział w działaniach edukacyjnych
	Tworzenie grup wsparcia dla rodzin przeżywających sytuacje kryzysowe	- liczba utworzonych grup wsparcia
	Podejmowanie działań w zakresie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych oraz członków ich rodzin.	- liczba udzielonych porad - liczba osób, które korzystały z pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej
Zintegrowanie działań służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu	Tworzenie i realizowanie kompleksowych projektów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu, np. dotyczących zasobu mieszkaniowego komunalnego.	- liczba utworzonych i zrealizowanych projektów - liczba osób objętych projektem
	Podejmowanie interdyscyplinarnej współpracy podmiotów działających na rzecz osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym. Praca metodą streetworkingu.	- liczba i rodzaj podjętych wspólnych działań - liczba godzin pracy streetworkingu
Wspieranie rodzin w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych	Wspieranie rodzin w zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowych.	- liczba rodzin objętych wsparciem
	Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji wychowawczych rodziców i opiekunów poprzez działania edukacyjne (organizacja warsztatów, szkoleń).	- liczba warsztatów, szkoleń - liczba uczestników
	Wsparcie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych	- liczba rodzin objętych wsparciem

	poprzez pomoc rodziny wspierającej.	
	Prowadzenie grup socjoterapeutycznych dla dzieci z zaburzeniami zachowania.	- liczba funkcjonujących grup, - liczba dzieci uczestniczących w spotkaniach grup socjoterapeutycznych
	Zapewnienie dostępności do opieki przedszkolnej i żłobka.	- liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym - liczba dostępnych miejsc w przedszkolach - utworzenie żłobka
Tworzenie warunków dla prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży	Zapewnienie odpowiedniej pomocy socjalnej (ubranie, wyżywienie, wyprawka szkolna itp.) dzieciom z rodzin ubogich.	- liczba dzieci z rodzin ubogich, które otrzymały wsparcie
	Zapewnienie pomocy psychologicznej, korekcyjno – kompensacyjnej dzieciom przejawiającym trudności w nauce.	- liczba dzieci objętych pomocą psychologiczną - liczba godzin zajęć korekcyjno - kompensacyjnych
	Prowadzenie prac z uczniem zdolnym poprzez zajęcia pozalekcyjne, koła zainteresowań, przygotowanie do konkursów, olimpiad	- liczba godzin zajęć pozalekcyjnych - liczba uczniów biorących udział w zajęciach pozalekcyjnych
	Rozwijanie bazy edukacyjnej, służącej realizowaniu zainteresowań oraz zagospodarowaniu czasu wolnego dzieciom i młodzieży.	- ilość i rodzaj przeprowadzonych modernizacji, zakupionych sprzętów i pomocy dydaktycznych
Popularyzacja aktywnego wypoczynku przez uprawianie sportu i rekreację	Organizacja zawodów sportowych	- liczba zorganizowanych zawodów sportowych
	Prowadzenie treningów dla członków klubów sportowych	- liczba osób biorących udział w treningach
	Organizacja wycieczek turystyczno-krajoznawczych	- liczba zorganizowanych wycieczek - liczba osób uczestniczących w wycieczkach
	Organizacja zajęć sportowych dla mieszkańców gminy	- liczba zorganizowanych zajęć sportowych - liczba osób uczestniczących w zajęciach sportowych
	Organizacja kampanii promujących aktywny styl życia	- liczba zorganizowanych kampanii promocyjnych

Zapewnienie pomocy rodzinom z dysfunkcjami w przezwyciężaniu trudności	Realizacja działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców wykazujących braki w tym zakresie.	- liczba działań służących podnoszeniu kompetencji opiekuńczo – wychowawczych - liczba rodziców biorących udział w ww. działaniach
	Intensyfikacja pracy socjalnej.	- liczba rodzin objętych pracą socjalną
	Podejmowanie działań zmierzających do powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	- liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej, które powróciły do rodziny biologicznej
	Wykorzystanie instytucji asystentów rodziny do pracy nad przywróceniem prawidłowego funkcjonowania rodziny.	- liczba asystentów udzielających wsparcia - liczba osób/rodzin korzystających z wsparcia asystenta rodziny
	Rozwijanie interdyscyplinarności w działaniach podejmowanych na rzecz wsparcia rodzin.	- liczba podejmowanych działań
Ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego	Organizacja konkursów o tematyce kulturalnej dla dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców gminy	- liczba zorganizowanych konkursów - liczba dzieci, młodzieży i dorosłych biorących udział w konkursach
	Rozwijanie wśród mieszkańców gminy, w tym szczególnie dzieci i młodzieży, różnorodnych zainteresowań poprzez organizację warsztatów (Warsztaty taneczne, muzyczne, wokalne, plastyczne, teatralne, fotograficzne, dziennikarskie i inne), kół zainteresowań.	- liczba zorganizowanych warsztatów - liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w poszczególnych warsztatach
	Organizacja konkursów o tematyce regionalnej, prezentacja twórców ludowych.	- liczba konkursów - liczba spotkań, prezentacji twórców ludowych
Rozwijanie usług społecznych na rzecz osób starszych	Zapewnienie odpowiedniej do potrzeb ilości i jakości usług opiekuńczych.	- liczba świadczonych usług opiekuńczych - liczba beneficjentów usług opiekuńczych
	Zapewnienie osobom starszym potrzebującym całodobowej instytucjonalnej pomocy i miejsc w domach pomocy społecznej.	- ilość dostępnych miejsc w DPS
	Umożliwienie osobom starszym	- liczba osób starszych

	zamieszkania w mieszkaniach wspomaganych.	zamieszkałych w mieszkaniach wspomaganych
	Utworzenie domu dziennego pobytu dla osób starszych.	- ilość dostępnych miejsc w DDP dla osób starszych
	Współpraca z zakładami opieki zdrowotnej i szerzenie potrzeby zwiększenia opieki geriatrycznej.	- liczba i rodzaj podjętej współpracy w zakresie zwiększenia opieki geriatrycznej
	Organizacja i wspieranie działalności wolontariatu na rzecz osób starszych	- liczba wolontariuszy działających na rzecz osób starszych
Tworzenie oferty edukacyjnej skierowanej do osób starszych	Opracowywanie i realizacja programów promujących zdrowie wśród seniorów i aktywne spędzanie wolnego czasu.	- liczba programów - liczba osób uczestniczących w programie
	Opracowywanie i realizacja programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych w szczególności e-wykluczeniu.	- liczba programów edukacyjnych przeciwdziałających wykluczeniu osób starszych - liczba osób uczestniczących w programie
	Wspieranie działalności edukacyjnej dla seniorów	- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia
Wspieranie aktywności społecznej promującej integrację wewnątrz i między pokoleniową	Utworzenie i wspieranie działalności klubu seniora.	- utworzenie klubu seniora - rodzaj udzielonego wsparcia, - liczba osób uczestniczących w spotkaniach Klubów Seniora
	Wsparcie i promocja aktywności kulturalnej, fizycznej i rekreacyjnej osób starszych.	- liczba działań promujących aktywność kulturalną, fizyczną i rekreacyjną osób starszych
	Opracowywanie i realizacja programów promujących integrację międzypokoleniową	- liczba opracowanych programów promujących integrację międzypokoleniową
Działania na rzecz partycypacji społecznej osób starszych	Budowanie pozytywnego wizerunku starości.	- liczba przeprowadzonych kampanii dot. budowania pozytywnego wizerunku starości
	Promowanie uczestnictwa osób starszych w organizacjach pozarządowych	- liczba akcji promocyjnych - liczba osób starszych w

		organizacjach pozarządowych
Realizacja działań w dziedzinie promocji zdrowia	Prowadzenie kampanii edukacyjnych promujących zdrowy styl życia.	- liczba przeprowadzonych kampanii
	Opracowywanie i wdrażanie programów profilaktycznych, zdrowotnych przeciwdziałających niepełnosprawności.	- liczba programów - liczba osób uczestniczących w programie
Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do usług społecznych, w tym opieki i rehabilitacji	Organizacja rehabilitacji	- liczba osób korzystających z rehabilitacji
	Wspieranie funkcjonowania i tworzenia środowiskowych form pomocy osobom niepełnosprawnym.	- liczba działań wspierających
Integracja ze środowiskiem osób niepełnosprawnych	Wspieranie działań ukierunkowanych na aktywizację zawodową i zatrudnianie osób niepełnosprawnych.	- liczba działań wspierających
	Umożliwienie osobom niepełnosprawnym aktywnego udziału w działalności sportowej i kulturalnej.	- liczba działań wspierających
	Organizowanie spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych	- liczba zorganizowanych spotkań, konsultacji, konferencji dotyczących problemów osób niepełnosprawnych
	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do edukacji poprzez realizację kształcenia integracyjnego i specjalnego.	- liczba osób niepełnosprawnych objętych kształceniem integracyjnym i specjalnym
	Likwidacja barier m.in. architektonicznych, komunikacyjnych i społecznych, utrudniających osobom niepełnosprawnym pełne uczestnictwo w życiu społecznym.	- liczba zlikwidowanych barier
	Wspieranie funkcjonowania mieszkalnictwa wspomaganego dla osób niepełnosprawnych.	- liczba i rodzaj udzielonego wsparcia
Wspieranie działalności grup obywatelskich i organizacji pozarządowych	Wsparcie organizacji pozarządowych w tym doradztwo prawne, finansowe i lokalowe oraz świadczenie poradnictwa dla organizacji pozarządowych w	- liczba udzielonego wsparcia

	zakresie pozyskiwania grantów i dotacji, środków finansowych z innych źródeł niż samorządowe	
	Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych.	- liczba zleconych zadań
	Utworzenie Młodzieżowej Rady Gminy	- Młodzieżowa Rada Gminy
	Zwiększenie koordynacji współdziałania z organizacjami pozarządowymi.	- liczba wspólnych działań
	Popularyzacja interdyscyplinarnego modelu pracy.	- liczba podejmowanych działań
	Umożliwianie pracownikom instytucji pomocy społecznej możliwości podnoszenia kwalifikacji i superwizji.	- liczba pracowników uczestniczących w kursach i szkoleniach podnoszących kwalifikacje

2. Ewaluacja strategii

Ewaluacja strategii będzie to systematyczna i obiektywna ocena zaplanowania, wdrożenia i rezultatów strategii. Celem ewaluacji GSRPS jest określenie adekwatności i stopnia osiągnięcia celów, efektywności, skuteczności, wpływu i trwałości.

Ewaluacja stanowić będzie ocenę przedsięwzięć w kontekście ich wyniku, wpływu, oraz potrzeb, które miały zaspokajać. W tym ujęciu celem ewaluacji będzie weryfikacja osiągnięć danego przedsięwzięcia w realizacji do zaplanowanych oczekiwań oraz wykorzystanie uzyskanych w ten sposób informacji i doświadczeń przy projektowaniu i planowaniu podobnych działań w przyszłości. Rekomendacje i wnioski formułowane będą w oparciu o określone standardy i kryteria.

- osiągnięcie celów operacyjnych może być przedstawione poprzez produkty (np. dostarczenie określonej liczby szkoleń dla osób długotrwale bezrobotnych);
- realizacja celów szczegółowych/zadań może być przedstawiona poprzez rezultaty (np. osiągnięcia poprawy – w wyniku zrealizowanych szkoleń – w zakresie możliwości zatrudnienia osób długotrwale bezrobotnych);
- realizacja celów ogólnych/strategicznych może być przedstawiona poprzez wyniki oddziaływania strategii (np.: ograniczenia bezrobocia wśród osób wcześniej długotrwale bezrobotnych);

Ewaluacja ocenić będzie wszystkie elementy logiki interwencji strategii - zarówno dla poziomu działań, produktów, rezultatów i oddziaływań, jak i na poziomie wszystkich rodzajów celów danej interwencji.

Zasadniczym celem ewaluacji będzie stałe doskonalenie skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane w kategoriach pozytywnych efektów społecznych lub gospodarczych związanych bezpośrednio z realizacją danej strategii. Celem ewaluacji będzie przede wszystkim uzyskanie niezależnej opinii na temat rzeczywistych lub potencjalnych sukcesów strategii oraz czynników, które przyczyniły się do osiągnięcia danych rezultatów. Jednym z celów ewaluacji jest również wymiar edukacyjny, to analiza mechanizmów działania strategii, próba identyfikacji dobrych praktyk w zarządzaniu strategią i ich upowszechnienie czy też analiza popełnionych błędów celem ich uniknięcia w przyszłości.

Kryteria ewaluacji

Jednym z ważnych elementów etapu planowania ewaluacji będzie podjęcie decyzji w jaki sposób ma być dokonana ocena, jakie kryteria ewaluacji powinny być zastosowane do określonego badania. Główne kryteria ewaluacji:

- trafność
- efektywność
- skuteczność
- oddziaływanie/użyteczność
- trwałość.

Proces ewaluacji

Ewaluacja strategii jest procesem wieloetapowym, na który składa się: planowanie, projektowanie, realizacja, raportowanie, wykorzystanie wyników ewaluacji.

- Planowanie ewaluacji GSRPS obejmie następujące etapy:

- określenie celu (lub celów): zdefiniowanie problemów oraz podstawowych kryteriów ewaluacji, dzięki czemu otrzymamy odpowiedź na pytanie: po co przeprowadzamy ewaluację;
- wyznaczenie czasu badania: etapu w cyklu realizacji strategii, który będzie podlegał ewaluacji i wstępnego harmonogramu ewaluacji (rozpoczęcia, zakończenia, terminu dostarczenia raportu z ewaluacji);
- wskazanie zakresu: przedmiotowego (strategii poddanej ewaluacji lub innych obszarów interwencji czy zagadnień horyzontalnych); czasowego; terytorialnego oraz określenie zasobów potrzebnych do realizacji badania;

- wybór odbiorców: w zależności od sprecyzowania grup docelowych strategii czy innych zainteresowanych stron;
- identyfikacja dostępnych danych wyjściowych, czyli dokumentów programowych, raportów z monitoringu strategii, danych statystycznych, wyników wcześniejszych ewaluacji.

Wykaz skrótów

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

GSRPS – Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

GUS – Główny Urząd Statystyczny

JST – jednostka samorządu terytorialnego

KS – Klub sportowy

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

NGO – ang. *Non-Governmental Organization* – organizacja pozarządowa

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Spis wykresów i tabel

<i>Wykres 1. Przedsiębiorstwa z terenu Gminy Żórawina (rok 2018). Podział według rodzajów działalności PKD 2007. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/.....</i>	<i>15</i>
<i>Wykres 2. Liczba mieszkańców Gminy Żórawina w latach 2016-2018 w podziale na płeć oraz ogółem. Źródło: dane UG Żórawina.....</i>	<i>17</i>
<i>Wykres 3. Ruch naturalny ludności w Gminie Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: dane UG Żórawina.....</i>	<i>18</i>
<i>Wykres 4. Migracje ludności na terenie Gminy Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: UG Żórawina. ....</i>	<i>18</i>
<i>Wykres 5. Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: Dane udostępnione przez GOPS w Żórawinie.....</i>	<i>21</i>
<i>Wykres 6. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.....</i>	<i>39</i>
<i>Wykres 7. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018. Źródło: GOPS Żórawina.....</i>	<i>39</i>
<i>Wykres 8. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezrobocia w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.....</i>	<i>40</i>
<i>Wykres 9. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu ubóstwa w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.....</i>	<i>42</i>
<i>Wykres 10. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezdomności w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.....</i>	<i>42</i>
<i>Wykres 11. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina. ....</i>	<i>43</i>
<i>Wykres 12. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu alkoholizmu i narkomanii w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.....</i>	<i>44</i>

Wykres 13. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu potrzeby ochrony macierzyństwa w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.	45
Wykres 14. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu przemocy domowej w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.	46
Wykres 15. Liczba wszczętych procedur Niebieska Karta A oraz prowadzonych postępowań w latach 2016-2018. Źródło: Dane GOPS Żórawina.	46
Wykres 16. Liczba rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności adaptacyjnych po opuszczeniu zakładu karnego w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina.	47
Wykres 17. Struktura próby badawczej. Źródło: Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Żórawina str. 14.	48
Tabela 1. Podmioty gospodarki narodowej – wskaźniki. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/	16
Tabela 2. Demografia Gminy Żórawina. Źródło: dane UG Żórawina.	16
Tabela 3. Zasoby mieszkaniowe w Gminie Żórawina. Źródło: dane GUS https://bdl.stat.gov.pl/	19
Tabela 4. Liczba uczniów niepełnosprawnych uczęszczających do szkół na terenie Gminy Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: dane instytucji.....	21
Tabela 5. Dane o korzystających z pomocy i wsparcia. Źródło: dane GOPS w Żórawinie. ...	27
Tabela 6. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.	27
Tabela 7. Świadczenia rodzinne wypłacone w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.	28
Tabela 8. Świadczenia wychowawcze 500 + wypłacane w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.....	28
Tabela 9. Liczba wypłaconych świadczeń wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.....	28

<i>Tabela 10. Liczba osób i rodzin objętych pracą socjalną ogółem w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS w Żórawinie.....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 11. Liczba rodzin korzystających z funduszu alimentacyjnego. Źródło: dane GOPS w Żórawinie. ....</i>	<i>29</i>
<i>Tabela 12. Świadczenia przyznane w zakresie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Źródło: dane GOPS w Żórawinie. ....</i>	<i>30</i>
<i>Tabela 13. Liczba przestępstw zaistniałych na terenie Gminy Żórawina w latach 2016-2017. Źródło: dane Komisariat Policji W-w Krzyki Rewir Dzielnicowych w Żórawinie. ....</i>	<i>34</i>
<i>Tabela 14. Powody przyznawania świadczeń z pomocy społecznej w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina. ....</i>	<i>38</i>
<i>Tabela 15. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla mieszkańców Gminy Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności. ....</i>	<i>40</i>
<i>Tabela 16. Bezrobocie rejestrowane w Gminie Żórawina w latach 2016-2018. Źródło: GUS https://bdl.stat.gov.pl/.....</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 17. Stopa bezrobocia w Powiecie Wrocławskim, Województwie Dolnośląskim oraz Kraju w latach 2016-2018. Źródło: GUS https://bdl.stat.gov.pl/ .....</i>	<i>41</i>
<i>Tabela 18. Typy rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2016-2018. Źródło: dane GOPS Żórawina. ....</i>	<i>43</i>
<i>Tabela 19. Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej na terenie Powiatu Wrocławskiego w latach 2016-2018. Źródło: PCPR we Wrocławiu. ....</i>	<i>44</i>
<i>Rysunek 1. Umiejscowienie Gminy Żórawina w Powiecie Wrocławskimi w Województwie Dolnośląskim. Źródło: https://www.osp.org.pl .....</i>	<i>14</i>